

Møte mandag den 8. juni 2009 kl. 23.17

President: Sigvald Oppebøen Hansen

Dagsorden (nr. 46):

1. Innstilling fra forsvarskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (videreutvikling av sesjonsordningen og innføring av sesjonsplikt for kvinner) (Innst. O. nr. 81 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 41 (2008–2009))
2. Innstilling fra forsvarskomiteen om lov om endring i lov av 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner) (Innst. O. nr. 113 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 67 (2008–2009))
3. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager) (Innst. O. nr. 103 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 57 (2007–2008))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova), for å hjemle lærers bortvisning av bråkete elever fra enkelttimer (Innst. O. nr. 79 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:100 (2008–2009))
5. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (Innst. O. nr. 85 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:101 (2008–2009))
6. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova (Innst. O. nr. 86 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 55 (2008–2009))
7. Referat

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen la fram 2 kgl. proposisjonar (sjå under Referat).

Sak nr. 1 [23:18:23]

Innstilling fra forsvarskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (videreutvikling av sesjonsordningen og innføring av sesjonsplikt for kvinner) (Innst. O. nr. 81 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 41 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå forsvarskomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at det blir gjeve anledning til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det blir sett på som vedteke.

Henning Skumsvoll (FrP) [23:19:25] (ordfører for saken): Odelstinget behandler i dag Ot.prp. nr. 41 om lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt. Endringene består i hovedsak av et forslag til ny todelt sesjonsordning, samt en lovendring om tvunget sesjonsplikt for kvinner på linje med dagens sesjonsplikt for menn.

Regjeringen legger vekt på at den allmenne verneplikten skal opprettholdes, men tilpasses en ny tid.

Forsvarets behov skal i hele prosessen legges til grunn. Gjennom verneplikten får Forsvaret stabil tilførsel av godt egnet personell, og den bidrar til Forsvarets operative evne gjennom at verneplikten har en viktig rolle i forsvarsstrukturen. I tillegg bidrar også verneplikten til å opprettholde tette bånd mellom Forsvaret og samfunnet.

Verneplikten sikrer en bred rekruttering til Forsvaret, på tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer. Mangfoldet av de vernepliktige er viktig, ikke minst i forhold til Forsvarets legitimitet og forankring i samfunnet.

Regjeringen har i St.prp. nr. 48 for 2007–2008 gått inn for å forbedre dagens seleksjons- og rekrutteringsverktøy i Forsvaret gjennom en videreutvikling av sesjonsordningen.

Ot.prp. nr. 41 legger opp til en todelt sesjon. Del I er en egenerklæring, primært nettbasert. Hensikten med del I er å skaffe opplysninger om den enkeltes helse, forutsetninger og interesser. Disse opplysningene vil så danne grunnlaget for videre utvelgelse og oppfølging.

Del II vil være utvelgelsen av de best kvalifiserte for å avtjene verneplikten.

Forsvaret er i dialog med Datatilsynet for å legge til rette for denne nye todelte sesjonsordningen med hensyn til en tilfredsstillende behandling av personsensitive opplysninger.

Regjeringen har lenge ivret etter å få flere kvinner inn i Forsvaret, uten at det har lyktes. I et forsøk på å øke kvinneandelen i Forsvaret, foreslår Regjeringen nå å innføre pliktig sesjon også for kvinner. Innføring av sesjonsplikt for kvinner forutsetter at kvinner underlegges en utskrivingsplikt på linje med menn. Komiteen er samlet i vurderingen av Ot.prp. nr. 41, og støtter forslag til lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt.

Komiteen er videre enig i at den allmenne verneplikten for menn skal opprettholdes.

Endringene av ovennevnte lov gjelder ikke verneplikt for kvinner. Det gjelder bare forslaget om å lovfeste utskrivingsplikten for kvinner. Enkelt forklart betyr det at det vil være brudd på loven dersom den kvinne som er innkalt til sesjon, ikke møter. Dette vil gjøre kvinner og menn likestilte hva angår utskrivingsplikten.

Komiteen ser på sesjonsplikten som et middel for å få flere kvinner til å tjenestegjøre i Forsvaret.

Årskullene for kvinner og menn er til sammen på ca. 60 000. Av dette vil det innkalte antall til førstegangstjeneste bare være ca. 8 000. Det betyr at konkurransen for å avtjene førstegangstjeneste vil bli hardere, og at de utvalgte soldatene blir bedre på grunn av større konkurranse.

Dette vil komme Forsvaret til gode.

Presidenten: Neste taler er Signe Øye. Deretter Jan Sahl.

Signe Øye (A) [23:23:15]: Ved å innføre sesjonsplikt for kvinner, slik Stortinget i dag vil gå inn for, når vi hele ungdomskullet med informasjon om Forsvaret, ikke bare den ene halvdel. Dette håper jeg vil øke andelen kvinner i Forsvaret.

Regjeringen ønsker også å forbedre selve sesjonsordningen og vil innføre en todelt sesjonsordning. Del I innebærer at utskrivningspliktige må fylle ut en egenerklæring, primært nettbasert, uten fysisk fremmøte. Hensikten er å skaffe opplysninger om den enkeltes helse, forutsetninger og interesser. Målet er å benytte del I som grunnlag for videre utvalgelse og oppfølging. Del II vil innebære at et nærmere utvalg av personer som anses best kvalifisert for tjeneste, møter til en kvalitativ sesjon ved ett av Forsvarets sesjonslokaler. På denne måten kan vi nå de kvinnene og mennene som er mest motiverte for og skikket til tjeneste i Forsvaret, og bruke ressursene mer målrettet. Vi ønsker også å forbedre kvaliteten på selve sesjonsdagen.

Innføringen av sesjonsplikt for kvinner krever at utskrivningsplikten etter vernepliktsloven gjøres kjønnsnøytral. Utskrivningsplikten innebærer at man plikter å la seg innrulle i Vernepliktsverkets hovedrulle og la seg klassifisere for å fastsette tjenestedyktighet for tjeneste i Forsvaret. Lovforslaget likestiller endelig menn og kvinner med hensyn til utskrivningsplikt, men forslaget innebærer ikke en innføring av verneplikt for kvinner.

Jeg er både stolt over og fornøyd med at Stortinget nå går inn for at det skal innføres sesjonsplikt for kvinner. Hittil har det vært opp til den enkelte kvinne om hun vil møte på sesjon eller ikke. Jeg håper at endringene av vernepliktsloven vil være med på å styrke rekrutteringen av kvinner til Forsvaret, for det er viktig for etaten at begge kjønn rekrutteres. Sesjonsplikt er et steg på veien mot verneplikt.

Jeg håper sesjonsplikt vil være med på å øke interessen for og andelen av kvinner i Forsvaret. Flere kvinner i Forsvaret vil igjen bidra til å opprettholde den legitimiteten verneplikten har i folket, og vil styrke båndene mellom kvinner og Forsvaret.

Økt kvinneandel vil ikke minst være med på å berike organisasjonen, fordi kvinner påvirker Forsvarets strukturer, metoder, opplæring og holdninger. Forsvaret har i dag kvinnelige offiserer i alle aldre og på ulike gradsnivå. I teorien er det ingen militære stillinger kvinner ikke har adgang til, og Norge er blant de få i den vestlige verden som tillater kvinner i stridende tjeneste. Likevel er det i dag en altfor lav andel kvinner tilknyttet Forsvaret, bare 7–8 pst.

I dag leverer komiteen en enstemmig innstilling om sesjonsplikt for kvinner. For tre–fire år siden var det ikke

slik. Mange partier i denne sal var faktisk motstandere av en slik endring. Men dette har modnet seg gjennom den siste stortingsperioden, og i dag er altså alle for.

At det er behov for flere kvinner i Forsvaret, viser vel også den siste ukens medieoppslag om FN-resolusjon 1325, som vi har vedtatt i Stortinget, og som i høy grad forplikter oss. Med flere soldater av begge kjønn vil jeg hevde at man kan unngå episoder som det som skjedde i Afghanistan.

Ved å innføre sesjonsplikt for kvinner tar vi et nytt skritt mot en større andel kvinner i Forsvaret, noe som igjen vil gi Norge en enda mer moderne og attraktiv organisasjon i fremtiden.

Presidenten: I og med at representanten Heikki Holmås har teikna seg, vil presidenten gjøre ei lita korrigerings. Neste talar er Heikki Holmås – deretter Jan Sahl.

Heikki Holmås (SV) [23:27:50]: Som gammel soldattillitsvalgt for de vernepliktige i Sjøforsvaret er jeg veldig glad for å få lov til å være med på å gjøre disse lovendringene som innebærer at vi får en mye bredere sesjon, der også kvinner trekkes med i mye større grad enn tidligere.

Jeg tror det er to vesentlige grunner til at dette er veldig bra. Den ene er at det er bra for Forsvaret, fordi det å velge verneplikt blir et reelt alternativ for mange flere kvinner, og det tror jeg er bra. Det er ingen tvil om at det gjør at en god del av våre beste folk i ungdomsalder vil kunne gå inn og gjennomføre førstegangstjeneste på en annen måte enn tidligere. Det er en bra ting for Forsvaret, fordi de får flere bra folk å velge mellom.

Den andre, som er todelt, er at en styrker demokratiet på to forskjellige måter. For det første styrker en den demokratiske forankringen. Jeg er ikke i tvil om at f.eks. det å komme inn på en politistasjon og se at det er både menn og kvinner der, i en helt annen grad enn tidligere gjør at begge kjønn føler at dette er nøytralt og er noe som reflekterer deres interesser på en annen måte enn tidligere.

Det er ingen tvil om at det at en får flere kvinner inn i Forsvaret gjennom at en gjennomfører sesjonen på denne måten, gjør at Forsvaret ikke blir utelukkende mannlige, men blir noe som både menn og kvinner identifiserer seg mye sterkere med. Jeg merker det når jeg er på NATOs parlamentarikerforsamling. Det er vel kanskje ingen arenaer i internasjonal sammenheng som jeg deltar i, som er så ekstremt mannsdominert som parlamentarikerforsamlingen i NATO er, og jeg tror vel nettopp at det at Norge går i tet og sørger for å trekke med kvinner og har klare målsettinger om å trekke med kvinner i større grad, faktisk fungerer som en inspirasjon for andre politikere andre steder som ser til Norge for å prøve å gjøre det samme: å trekke kvinner i større grad med i Forsvaret. Men det fungerer også demokratiserende på den måten at det blir en lavere terskel for kvinner for å delta i forsvarsdebatten, som er en av de debattene som er veldig mannspreget. Jeg mener det er bra av begge disse grunner. Den andre delen som er demokratiserende, er det at det er ingen tvil om at militæret og Forsvaret er et av de to feltene i Norge som besitter det statlige maktmonopolet. Det er ingen tvil om at

knyttet opp mot militærstyrker, mot retten til å utøve vold – selv om vi ønsker det i så liten grad som mulig – ligger det mye makt. Da er det viktig at denne makten er likelig fordelt mellom kjønnene, og det er viktig å få kvinner fram i posisjoner innad i Forsvaret, og det er ingenting som er bedre enn å sørge for å senke terskelen nettopp for å rekruttere kvinner inn til Forsvaret. Derfor synes jeg dette er veldig bra.

Jeg er medlem av et parti som ønsker å gå enda lenger i neste omgang – nemlig ved å endre verneplikten til å bli enda bredere, ikke bare omfatte 8 000, men hele årskullet, og også sørge for å innføre en obligatorisk verneplikt både for kvinner og menn – mer som en samfunnstjeneste. I denne sammenhengen er det andre gangen jeg står på talerstolen i dag og sier at her er vi mer enig med Kristelig Folkeparti. Det synes jeg er veldig all right, fordi jeg tror at den debatten kommer til å gå i tiden som kommer. Men vi er kommet så langt – dette er første omgang, dette er noe vi kan enes om så langt. Jeg tenker som så at hvis vi hadde stått her for 30 år siden og diskutert om vi skulle ha sesjon for kvinner, tror jeg ganske mange mennesker hadde sett på det som fullstendig utenkelig. Også på dette området går samfunnet og likestillingen framover. Det er jeg glad for. Derfor: Gratulerer til alle de som har vært med på dette.

Jan Sahl (KrF) [23:32:09]: Siden vi ikke sitter i komiteen, får jeg understreke at Kristelig Folkeparti vil stemme for forslagene om endringer i vernepliktsloven, slik at todeling av sesjon kan innføres og verneplikt kan innføres for kvinner. Vi er spente på hvordan todelingen av sesjonen vil fungere, og forutsetter at utviklingen og erfaringene med den nye ordningen følges tett. Når det gjelder sesjonsplikt for kvinner, tror vi det er et viktig tiltak at også jenter får innblikk i de mulighetene av utdannings- og yrkesmessig karakter som ligger i forslaget. Kristelig Folkeparti har lenge vært opptatt av at sesjonen for kvinner burde gjøres obligatorisk, slik at enda flere jenter fikk muligheten til å oppdage de mulighetene som faktisk finnes i Forsvaret, også for jenter. I tillegg tror og håper vi at sesjonsplikt vil øke kvinneandelen i Forsvaret, for det trengs. Det har heldigvis skjedd en del på denne fronten de siste årene. Forsvaret har i dag flere dyktige kvinner, inkludert kvinnelige offiserer i alle aldre og på ulikt gradsnivå. Det går framover, men kvinneandelen er ikke høy nok etter Kristelig Folkepartis mening.

Vi kan stille spørsmålet: Hvorfor er det så viktig å øke kvinneandelen i Forsvaret? Ja, det går på likeverd og likestilling. Forsvaret er en viktig del av samfunnet, og kvinner utgjør en stor del av det samme samfunnet. Da er det helt naturlig at kvinner skal med. Forsvaret trenger kompetanse og bør plukke ut sine vernepliktige ansatte og verve dem fra hele befolkningen og ikke bare fra deler av den. Dessuten tror jeg det er et viktig poeng at Forsvaret trenger kvinners kompetanse i internasjonale operasjoner. Kvinner og barn er ofte ofre i konflikter. Det er stor forskjell på mulighetene for kontakt og tillitsbygging mellom en mannlig soldat og en kvinne i Afghanistan, i forhold til de mulighetene for kommunikasjon og tillit som

det kan bli mellom en kvinnelig soldat og en kvinne i det samme landet. Kvinnebehovet gjelder imidlertid også for Forsvaret hjemme. Forsvaret skal møte hele samfunnet, da må begge kjønn være representert, også innen de ulike forsvarsgrener.

Odd Einar Dørum (V) [23:34:54]: Venstre sitter ikke i komiteen, derfor er det naturlig å markere hva vi mener.

Det som skjer i dag, er et standpunkt som Venstre har hatt hele denne perioden, nemlig at vi skal få en sesjonsplikt for kvinner. Men Venstre er ikke for alminnelig verneplikt for kvinner. Det er noen som ønsker det i retning av en samfunnstjeneste. Verneplikten er ingen alminnelig samfunnstjeneste. Vi er dypt urolige også av en annen grunn, nemlig at vi risikerer at de som faktisk er mot verneplikten og som ønsker å uthule den i retning av å bygge et profesjonelt forsvar, skal lykkes. Venstres posisjon er helt klar, og jeg har behov for å gjenta den her nå – ikke fordi det er strid om det i salen, men jeg har sett for mange stille kamper i ulike deler av mitt liv. Jeg vil være veldig presis: Verneplikten, inkludert den sesjonsplikten som forhåpentligvis vil gi oss mange flere dyktige kvinner i Forsvaret, skal vi ha, både for å rekruttere folk til avdelinger basert på verneplikt, og for på den bakgrunn også å rekruttere folk til vervet tjeneste. Det er begge deler.

Jeg må gjerne si det veldig sterkt her, at jeg er dypt urolig, etter at vi la ned Heimevernets opplæring på Værnes, over å konstatere hvordan store deler av Heimevernet ikke blir øvd. Man risikerer at verneplikten undergraves, man mister verneplikten i deler av landet som er grisgrendt. Til slutt får man igjen de som kommer fra de største byene, de som da produseres innenfor de utdanningsinstitusjonene man har. På vegne av Venstre vil jeg gjerne markere at det å sikre en verneplikt betyr å bruke den der vi skal – det er ikke i motstrid til de vervede enhetene som vi skal ha. Men det betyr også å ha et seriøst heimevern.

Jeg har også behov for å si følgende fordi forsvarssjefen hadde behov for i media å ha en passasje til Venstres nestleder: Omkring vårt landsmøte gikk Ola Elvestuen ut og gjorde noe som jeg gjorde den gangen vi hadde langtidsplanen til behandling her i fjor, nemlig å si at det var Venstres mål, bortenfor den nåværende fireårsperioden, å få en ny vervet bataljon for å forsterke Telemark bataljon, altså en slags Alta bataljon. Jeg merket meg at det fra forsvarssjefens side ble kommentert som et merkelig utspill i landsmøtetider. Selv ville jeg ha sett det slik at det kryr ikke av folk som med begeistring vil slåss for flere militære enheter i dette landet. Norge er et veldig fredelig land. Jeg hadde antatt man ville fulgt Luthers katekisme og tatt sin neste i beste mening og fortolket dette slik det var. Det ble utlagt bortimot som om man skulle ha en diffus vernepliktsstyrke i Nord-Norge. Det var tvert imot presentert som det det skulle være, nemlig å forsterke de mannskapene vi har ute i verden, som jeg vet at det er en betydelig slitasje på.

Jeg velger Stortingets talerstol, for det er der man skal melde fra. Jeg antar at forsvarsministeren synes det er bra at forsvarsevnen stiger i ulike partier, og at det øker styrken i hele Stortinget og i folket. For det er jo ikke slik i et land

som vårt, hvor det er lettere å få penger til velferd, at det er like lett å få penger til noe så langsiktig som å investere i Forsvaret. Det å bygge en slik forsvarsvilje, spesielt med de velferdsforventningene og hele den samfunnsutviklingen som vi har i vårt land, er viktig. Nettopp i den sammenheng er jeg også helt enig med representanten Heikki Holmås i at det å ha en sesjonsplikt for kvinner, forsterker Forsvaret, med de forutsetninger jeg nå har sagt, i befolkningen. Det forsterker Forsvaret når det gjelder å rekruttere dyktige mennesker, og det forsterker den kompetansen vi har til rådighet. Jeg er også glad for at vi har kvinner i høye posisjoner i Forsvaret som står fram som gode rollebilder. Jeg håper også at det som nå skjer, skal føre til at vi får flere.

Jeg er ikke så sikker på at kvinner alltid er best i alle deler av verden, men jeg tror det uansett vil være en berikelse for Forsvaret vårt uansett hvor tjenesten skal være. Jeg legger til grunn at hvis man har en tjeneste ute, vil man også ha en trening som står i forhold til de oppdragene man skal ha, som gjør at dette er så skikkelig som det skal være.

Jeg valgte å bruke dette innlegget ikke bare for å si det som er åpenbart, nemlig å si meg enig i innstillingen, men også for å si noe allment om verneplikt, og så tydeliggjøre min svake forundring over at det ikke vekker en viss begeistring at det kommer spontan og uventet forsvarsvilje fra hold hvor det vanligvis ikke kommer. Men det er mulig at man ikke lenger tar imot slikt med begeistring. Selv befinner jeg meg i såpass mange sammenhenger på tvers av partigrensene, hvor jeg synes at det å slåss for forsvarsviljen er en sak i seg selv. Jeg opplever at det som skjer i dag, både i den kultursaken vi hadde og også i denne vernepliktssaken vi har nå med sesjonsplikt for kvinner, er å styrke Forsvarets forankring i vår tid og i et moderne samfunn.

Derfor stemmer Venstre for den innstillingen som foreligger, med glede og med sterk overbevisning.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [23:40:08]: Borgernes plikt til å verne om sitt fedreland er for meg en like selvskreven del av det norske folkedemokratiet som retten til å ta del i den offentlige debatten. Jeg registrerer med glede at vernpliktens utvikling er et tema som engasjerer veldig mange i den norske befolkningen, og at verneplikten også har stor oppslutning i befolkningen.

Jeg er glad for det engasjementet som også vises her i salen for Forsvaret. Det er helt riktig at debatten ikke alltid er veldig aktiv, men jeg er veldig glad for det engasjementet som er, og som har vært gjennom flere saker i dag.

Som det er sagt her, har Regjeringen i denne odelsingsproposisjonen foreslått å gjøre endringer i vernepliktsloven, innføre sesjonsplikt for kvinner og todele sesjonsordningen. Ved å innføre sesjonsplikt for kvinner gjennomfører vi en stor og viktig samfunnsreform. Det er faktisk ikke mer enn et par år siden vi innførte frivillig sesjon for kvinner – det var også i denne perioden. Nå går vi altså et betydelig steg lenger.

Jeg har en klar målsetting, som også er uttrykt fra andre her, om å få rekruttert flere kvinner til Forsvaret. Vi arbeider aktivt og målrettet for å øke andelen. Det er helt riktig at det vil gi oss et bedre forsvar, det vil gjøre oss til en moderne organisasjon, og det vil gjøre oss bedre i stand til å utføre de oppgavene som vi skal løse – ikke minst, som representanten Sahl er inne på, i internasjonale operasjoner, hvor det er helt nødvendig for å oppfylle FN-resolusjon 1325 at vi får flere kvinner ut i internasjonal tjeneste. Skal vi få flere kvinner ut i internasjonal tjeneste, må vi rekrutter dem gjennom verneplikt og befalsskole.

Jeg er opptatt av at vi skal forbedre Forsvarets seleksjons- og rekrutteringsverktøy, slik at flere menn og kvinner motiveres til å avtjene førstegangstjeneste. For det er jo ikke bare å innføre en lov, man må jo også faktisk gjøre en del ting for å lykkes med gjennomføringen. Regjeringen er opptatt av å opprettholde verneplikten. Jeg har stor forståelse for at man kan ønske flere inn til verneplikt, men hele tiden har det vært en forutsetning at det må gi en meningsfylt tjeneste, og det må tilpasses Forsvarets behov. Jeg har også lyst til å understreke at dette er noe vi hele tiden fokuserer på. Hva er behovet? Hva vil være riktig å rekruttere til enhver tid? Heldigvis, når vi har et system, kan vi skalere opp dersom det skulle vise seg at det ble behov for det, også det som representanten Dørum er opptatt av, nemlig rekruttering til Heimevernet.

Verneplikten sikrer en bred rekruttering til Forsvaret på tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer. Dette mangfoldet er viktig, ikke minst i forhold til den legitimiteten og forankringen Forsvaret har i samfunnet. Jeg er enig med komiteen i at det er viktig å drive god informasjonsvirksomhet og rekruttering for å sikre en slik forankring hos innbyggerne. Jeg er også helt overbevist om at den måten vi rekrutterer på, gjør at vi har et godt forsvar i Norge, og at vi har soldater som nyter stor respekt nettopp fordi de representerer hele befolkningen.

Innføring av sesjonsplikt for kvinner og todelingen av sesjonen bygger på allerede eksisterende ordninger og rutiner for sesjonen. Det forventes at Forsvaret må utvikle nye dataverktøy for gjennomføringen av sesjonens del I.

For inneværende budsjettår er kostnadene for tilrettelegging for en økning av antall sesjonspliktige og økningen av antall kvinner på sesjon dekket innenfor gitte bevilgninger til Forsvaret. Regjeringen vil komme tilbake til de økonomiske konsekvensene av lovforslaget for neste budsjettår. Det legges opp til at sesjonsplikt for kvinner og de øvrige lovendringene skal kunne tre i kraft fra 2010.

Jeg er meget glad for at forsvarskomiteen, og også de øvrige partiene på Stortinget, gjennom denne innstillingen samlet har stilt seg bak lovforslaget som vi har lagt frem for Stortinget.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 703)

Sak nr. 2 [23:45:02]

Innstilling fra forsvarskomiteen om lov om endring i lov av 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner) (Innst. O. nr. 113 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 67 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Signe Øye (A) [23:46:11] (ordfører for saken): Som saksordfører vil jeg vise til behandlingen av sak nr. 6 i Stortinget, der vi behandlet St.meld. nr. 34, «Fra verneplikt til veteran». Der ble også innstillingen til Ot.prp. nr. 67, som vi nå har under behandling, debattert.

Det er noen som har mindretallsforslag som de må ta opp under debatten her, men dette skal være et bidrag til å gjøre denne kvelden litt kortere.

Henning Skumsvoll (FrP) [23:47:17]: Odelstinget behandler i dag Ot.prp. nr. 67, om lov om endring i lov av 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret, styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner.

Formålet med forslaget er å styrke rettighetene og erstatningsvernet til veteraner etter internasjonale operasjoner. Forslaget bygger i hovedsak på rapporten fra en interdepartemental arbeidsgruppe, Rapport om økonomiske rettigheter ved personskade, og på en rapport om Forsvarets ansvar som arbeidsgiver overfor veteranene samt deres rettigheter.

Det foreslås en ny paragraf i forsvarspersonelloven om objektivt erstatningsansvar ved personskade under internasjonale operasjoner. Etter lovendringen skal staten, uavhengig av skyld, erstatte tap påført sivilt eller militært personell på grunn av skade eller sykdom oppstått som følge av tjeneste i internasjonale operasjoner.

Staten har tidligere gjennom handlinger – eller retttere sagt mangel på handlinger – behandlet grupper som krigsseilerne og pionerdykkerne i Nordsjøen svært dårlig. Det tok altfor lang tid før staten tok tak i krigsseilernes rettigheter. For dykkerne pågår ennå erstatningsoppkjørene med den enkelte.

Det er derfor gledelig at Regjeringen nå fremmer endringer i forsvarspersonelloven, slik at veteraner fra internasjonale operasjoner får erstatning for skader påført under utenlandsoppdrag for staten. Veteranorganisasjonene har lenge kjempet for nødvendige lovhome, slik at veteranene skal kunne få en tilfredsstillende medisinsk og erstatningsmessig behandling.

Regjeringen legger opp til differensierte erstatninger,

avhengig av hvilke år tjenesten og skaden oppstod. Denne forskjellbehandlingen vil Fremskrittspartiet gå imot. Vi ønsker et godt ettervern for vårt sivile og militære personell etter endt tjeneste. Derfor ser vi heller ingen forskjell på dem som tidligere har tjenestegjort, dem som tjenestegjør nå, eller dem som skal tjenestegjøre senere. Fremskrittspartiet vil gi samme rettigheter og oppfølging for alle som har deltatt i utenlandsoppdrag, uavhengig av tjenestetidspunkt.

Forsvaret har et stort ansvar for å følge opp veteranene også etter avsluttet tjeneste. Regjeringens forslag om ett års oppfølging av personell fra internasjonale operasjoner mener Fremskrittspartiet er altfor kort. Fremskrittspartiet er enig med de organisasjoner som i høringsrunden krevde fem års oppfølgingstid, og fremmer forslag om fem års oppfølgingsplikt i § 12a i forsvarspersonelloven.

Regjeringen legger videre opp til en særskilt kompensasjonsordning fra 1978 til lovens ikrafttredelse i 2010. Dette er Fremskrittspartiet sterke motstandere av, og vi foreslår at de som tjenestegjorde fra 1978, gis de samme rettigheter som Regjeringen foreslår skal gjelde fra 2010.

Sett i forhold til Norges størrelse sender vi mange ut til internasjonale operasjoner. Totalt er det utsendt ca. 120 000 siden 1947. De fleste som har deltatt og ennå deltar, er unge menn og kvinner i sin beste alder. Oppdragene har vært og er til dels svært krevende og farlige. En del har fått og vil få varig men. Det gjelder både fysiske og psykiske skader. I verste fall kan et utenlandsopphold ende med døden. Heldigvis skjer ikke dette ofte, men farene er til stede i de fleste operasjoner. Med dette som bakteppe er det vanskelig å forstå at Regjeringen legger opp til et differensiert maksimalt erstatningsbeløp, avhengig av i hvilke år tjenesten ble gjennomført.

Fremskrittspartiet er sterkt uenig med Regjeringen på dette punktet og fremmer et forslag om at det etableres en ordning med en maksimalerstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen.

Selv om Fremskrittspartiet fremmer andre forslag i denne sak enn Regjeringen, vil vi likevel gi Regjeringen ros for det arbeidet som lovforslaget omfatter.

Til slutt vil jeg ta opp forslagene nr. 1, 2 og 3 fra Fremskrittspartiet i innstillingen.

Presidenten: Representanten Henning Skumsvoll har teke opp dei forslaga han refererte til.

Olemic Thommessen (H) [23:52:10]: Jeg vil bare kort vise til våre merknader i innstillingen, der vi redegjør for Høyres standpunkter, og ta opp Høyres forslag, forslag nr. 4.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har teke opp det forslaget han refererte til.

Jan Sahl (KrF) [23:52:46]: Jeg skal bare kort gi uttrykk for Kristelig Folkepartis stemmegiving i denne saken. Vi tok debatten i forrige runde.

Etter å ha lyttet til høringen i begge saker, har Kristelig

Folkeparti bestemt seg for at vi vil stemme imot § 12 a, og stemme for forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Samtidig vil vi stemme imot § 19, som setter et skille ved 2010 når det gjelder oppfølging av soldater før og etter.

Samtidig vil jeg understreke at intensjonen bak denne proposisjonen er god og viktig: et ønske om å styrke rettighetene og erstatningsansvaret til veteraner etter internasjonale operasjoner. Vi vil gi ros for forslaget om å endre formålsbestemmelsene i forsvarspersonelloven for å tydeliggjøre Forsvarets ansvar for veteraner før, under og etter endt tjeneste i internasjonale operasjoner.

Men Kristelig Folkeparti er ikke enig i at Forsvarets oppfølging kun skal gjelde i ett år, og vi er heller ikke enig i at det objektive erstatningsansvaret ikke skal gjelde dem som tjenestegjør før 2010. Derfor stemmer Kristelig Folkeparti mot de to forslagene.

Odd Einar Dørum (V) [23:54:35]: Vi har hatt debatten tidligere. Jeg synes også det er bra at vi har fått disse lovendringene på bordet. Men det er slik at det er en saklig meningsforskjell her, og den kommer også til uttrykk i Venstres votering.

Vi er av den oppfatning – liksom Regjeringen og partiet Høyre – at vi vil støtte § 12, første og annet ledd. Vi mener at ett år bør være bra, gitt at man følger opp de forutsetningene som Venstre la inn i debatten tidligere i dag, nemlig at Forsvaret setter seg i førersetet på en slik måte at man skaper de gode forbindelsene mot det sivile hjelpeapparatet på helsesiden eller hvor det er. Det er forutsetningen for at dette skal fungere, men jeg oppfatter ikke at man ikke tenker slik i Regjeringen. Jeg gjentar bare et velment, praktisk råd jeg har gitt tidligere.

Når det gjelder den objektive erstatningen, er vi glad for at det ansvaret er kjent og ført inn. Vi mener av hensyn til tenkningen omkring veteraner at det ikke bør trekkes et skille, slik at 65 G skal gjelde alle. Det betyr i praksis at forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet, og forslag nr. 4, fra Høyre, dekker den realiteten, men det er forslag som det ikke blir stemt over her i dag. De går til Stortinget.

For å være ryddig i forhold til at jeg mener det jeg mener, kan jeg ikke gjøre noe annet enn å stemme imot – slik som representanten Sahl fra Kristelig Folkeparti også sa – «§ 19 nytt tredje ledd skal lyde:», som nettopp går på avgrensningen av 65 G. Jeg antar, siden ikke noen fra Høyre og Fremskrittspartiet har sagt noe annet, at vi åpenbart mener det samme, nemlig at vi skal ha 65 G uten noe skille.

For å oppsummere: Vi har kommet noen viktige skritt videre, og jeg skal ikke gjøre meningsforskjellen annerledes enn å la den være slik den er. Jeg tror det er klokt at man finner én ordning av hensyn til alle som berøres av dette. Men det ville være helt galt av meg – på samme måte som representanten Skumsvoll gav uttrykk for – ikke å gi anerkjennelse for at vi nå kommer noen viktige skritt videre.

Jeg er også enig i det statsråden sa før i dag, at vi på mange måter ruster oss opp. Men det skal ikke stå i strid til at vi skal gjøre oss så bra som overhodet mulig.

Med disse merknader har jeg gjort rede for Venstres stemmegivning når vi kommer så langt.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [23:57:11]: Behandlingen av dette lovforslaget er en milepæl i forhold til en lang prosess frem mot en styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner. Frem til denne regjeringen satte ekstra fokus på veteranene i 2006, var det etter mitt syn for lite fokus på rettighetene til veteranene, og det ble viktig for meg å sette ekstra inn på ivaretagelsen av dem som kom hjem etter endt tjeneste.

Som ledd i styrkingen av rettighetene til veteranene foreslår jeg også en lovforankret rett til oppfølging fra Forsvaret i ett år. Vår intensjon bak forslaget om ett års psykiatrisk, psykologisk og annen oppfølging fra Forsvaret er at vi skal sikre oss at alle skal få muligheten til en tett oppfølging fra Forsvarets side etter hjemkomst. Et mindretall i komiteen har foreslått at oppfølgingsplikten skal være fem år etter endt tjeneste. Regjeringens forslag om ett års oppfølgingsplikt er basert på anbefalinger fra fagmyndigheten i Forsvaret, som etter beste faglige skjønn konkluderer med at ett år vil være tilstrekkelig. Forsvarets sanitet uttaler at de fleste tjenesterelaterte psykiske skader vil ha manifestert seg innenfor denne tidsrammen, samtidig som det også er en naturlig tidsramme i forhold til det å kunne sette en riktig diagnose i forbindelse med påfølgende spesialistbehandling. Selv om oppfølgingsplikten foreslås til ett år, vil jeg understreke at det samtidig vil bli lagt opp til at oppfølging utover dette ene året skal preges av stor fleksibilitet. Ingen veteraner skal oppleve å stå uten tilbud, eller bli avvist av Forsvaret.

Regjeringen foreslår i tillegg å styrke gruppens erstatningsvern gjennom å lovfeste et objektivi ansvar i forsvarspersonelloven for skade eller sykdom som er oppstått som følge av tjeneste i internasjonale operasjoner. Med de lovendringer som foreslås, vil våre soldater få et godt og forutsigbart erstatningsvern.

Forsvarsdepartementet har mottatt et økende antall erstatningskrav fra tidligere deltakere i internasjonale operasjoner for psykiske belastningsskader. Dette er krav som faller utenfor dagens yrkesskadevern. Det har i prosessen for å styrke veteranenes rettigheter vært viktig for meg også å komme disse veteranene i møte. Jeg mener den foreslåtte løsningen med en særskilt kompensasjonsordning er en bedre egnet ordning for denne gruppen – altså for de gamle sakene – som omfatter personell helt tilbake til 1978, enn lovforslaget om objektivi ansvar. Jeg vil også minne om at det fra 1. januar 2005 ble innført en generell beordringsadgang til internasjonale operasjoner. Det tilsier også at det gjøres et skille mellom de eldre erstatningssakene og erstatningsvernet fremover i tid. Ordningen foreslås også etablert på et nivå som etter Forsvarsdepartementets erfaring vil erstatte det gjennomsnittlige økonomiske tap for denne skadelidte gruppen.

Selv om det er noe ulik oppfatning i komiteen knyttet til de konkrete forslagene til Regjeringen, er jeg glad for at en samlet komité uttrykker at de er svært fornøyd

med at Regjeringen har fremmet en proposisjon som styrker rettighetene og erstatningsvernet til veteraner etter internasjonale operasjoner.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Henning Skumsvoll (FrP) [00:00:55]: I høringsrunden som var om denne saken, uttrykte veteranorganisasjonene – jeg tror alle uten unntak – at de var veldig skeptiske til bare å ha ett års oppfølging av psykiatrisk og psykologisk hjelp fra Forsvaret. Når det ble sagt tidligere i debatten i kveld i stortingssalen at man skulle være fleksibel, man måtte ikke se på ett år som en absolutt grense, synes vi at Regjeringen kunne gå med på fem år for ikke å gå imot veteranorganisasjonene. Det er tydelig at støtte fra Forsvaret og den hjelp de kan få på dette området, er det de ønsker mer enn noe annet. Så jeg håper at man i hvert fall kan vurdere å strekke fleksibiliteten veldig langt.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [00:01:56]: Som jeg også sa i innlegget mitt, skal vi selvfølgelig være fleksible i forhold til ikke å se på ett års oppfølging som et datostempel. Samtidig er det slik at når vi har falt ned på ett års oppfølging, er det fordi at dette er en anbefalt tidsperiode fra Forsvarets sanitet, hvor man sier at man klarer å diagnostisere innenfor det ene året og følge opp videre også i forhold til spesialisthelsetjeneste.

Jeg vil også si at med så mange soldater som vi har ute hvert år nå i internasjonal tjeneste, blir det en rekke soldater å følge opp, og det er viktig at Forsvaret gjør det på en god måte. Så er det også viktig å tenke på at Forsvarets personell er en del av resten av samfunnet, og de skal også ha rett til spesialisthelsetjeneste. Men det skal også være Forsvarets oppgave å hjelpe videre i behandlingsapparatet dersom det er behov for det.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [00:03:25]: Norge har som sagt gjennom mange tiår bidratt med soldater til oppdrag i utlandet. Dessverre har ikke våre veteraner fått den nødvendige oppfølging hva gjelder senskader. Posttraumatisk stress er en psykisk traume som altfor mange har opplevd, med de følger dette får for den enkelte og for de pårørende. Selv om man i dag er mer selektiv ved valg av mannskap, vil vi aldri kunne velge oss bort fra til dels store psykiske senskader. Det har en pris å ha soldater i utlandet, og når vi har det, har vi en plikt til å ivareta dem på en verdig måte.

Forsvarsministeren sa i sitt innlegg tidligere i dag at man ut fra en totalvurdering endte opp med at Regjeringen gikk inn for to separate løsninger. Da må jeg spørre ministeren: Hvilke vurderinger var det som kom i etterkant – og fra hvem – som gikk så til de grader på tvers av prinsippet i Forsvarsdepartementets eget høringsnotat om en ordning som alle andre høringsinstansene støttet, inklusiv de fleste toneangiven-

de departement, inklusiv Justisdepartementets lovavdeling?

Argumentasjonen med beordringsplikt blir helt feil. Den var innført i 2005, og da må jo skjæringspunktet bli 2005, og ikke 2010, som Regjeringen foreslår.

Fremskrittspartiet ønsker en ordning med utbetaling av maksimum 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet. Jeg må spørre ministeren: Har Regjeringen regnet ut hva 35 G vil gi en 23-årig jente som nå er i Afghanistan, om hun følger vanlig livs- og skadeforløp med psykiske belastningsskader? Hun vil som 32-åring ha opptjent 15 700 kr i tilleggspensjon utover folketrygdens meget nøkterne utbetalinger. Mener forsvarsministeren dette er en verdig måte å ivareta denne jenta og alle våre andre veteraner i utlandet på?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [00:05:58]: Fra 2006 har vi jobbet med å styrke veteranenes rettigheter og lage bedre ordninger for veteranene. Når vi nå gjennomfører denne endringen i loven – vanligvis gjør man lovendringer fremover i tid, og det gjør vi også med denne loven, så tar vi et objektivt ansvar fremover i tid, og det vil gjelde fra 2010 – og så rydder vi opp i gamle saker. Vi rydder faktisk opp i saker som er over 30 år gamle.

Det har vært mange regjeringer i disse 30 årene som kunne ha tatt et tak for veteranene, men jeg registrerer at det skjedde fra begynnelsen av 2006. Vi har brukt denne tiden på å komme frem til en god ordning. Når vi har landet på at vi tar de gamle sakene med en særskilt kompensasjonsordning, er det på bakgrunn av de sakene som har vært tidligere. Det er også på bakgrunn av at vi må se helhetlig på dette også i forhold til andre grupper. Men vi tar et stort ansvar for veteranene, det skal det ikke være noen tvil om. Og det skal ikke være noen tvil om at de vi sender ut, de skal vi ta vare på.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 705)

Sak nr. 3 [00:07:26]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager) (Innst. O. nr. 103 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 57 (2007–2008))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten føreslå at debatten blir avgrensa til 1 time og 10 minutt, og at taletida blir fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 20 minutt, Framstegspartiet 15 minutt, Høgre 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Kristeleg Folkeparti 5 minutt, Senterpartiet 5 minutt og Venstre 5 minutt.

I tillegg blir det føreslått inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten føreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter

innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Trond Lode (Sp) [00:08:37] (ordførar for saka): I dag skal me gjera nødvendige lovvedtak for å gje kommunane eit heilskapleg ansvar for barnehagesektoren. I år har me innført rett til barnehageplass for alle som ønskjer det. Når me har oppnådd full behovsdekning, skal finansieringa overførast til kommunane sitt rammetilskot. I proposisjonen foreslår Regjeringa at så skal skje frå 2011. Dagens lovvedtak legg nødvendige føringar for føreseieleg finansiering av den ikkje-kommunale delen av barnehagesektoren. I innstillinga blir det foreslått endringar i § 8 om forholdet mellom statlege og kommunale tilskot og i § 14 om kommunalt tilskot.

Komiteen foreslår at kommunane får finansieringsplikt av godkjende ikkje-kommunale barnehagar. Vidare foreslår komiteen å oppretthalda dagens rettstilstand når det gjeld likeverdig behandling av kommunale og godkjende ikkje-kommunale barnehagar i forhold til offentlege tilskot. I tillegg varslar komiteen ei opptrapping frå 2010, med sikte på å fullfinansiera sektoren i løpet av maks fem år.

Det er svært gledeleg å kunna presentera ein slik opptrappingsplan. Likeverdig behandling er allereie lovfesta i dagens § 14. Men på grunn av forskjell i kostnadsbiletet mellom kommunale og ikkje-kommunale barnehagar har ikkje likebehandling blitt praktisert så langt, bortsett frå i nokon få av landets kommunar.

Fleirtalet slår i innstillinga fast at likeverdig behandling skal definerast som at kommunen skal sørgja for kostnadsdekning i alle godkjende barnehagar.

Eg vil òg understreka viktigheita av at me no lovfester kvartalsvis forskotsutbetaling av dei kommunale tilskota. Det vil bidra til at drifta blir føreseieleg og betre likviditet for dei ikkje-kommunale barnehagane. Alle dei endringane er viktige for at ikkje-kommunale barnehagar skal kunna levera eit godt barnehagetilbod til ungane, og for at dei tilsette skal ha gode løns- og arbeidsvilkår. Me veit frå fleire undersøkingar at så er tilfellet allereie i dag, at dei tilsette er dyktige og dedikerte, og at foreldre med ungar i ikkje-kommunale barnehagar er veldig godt fornøgde med tilbodet. Men me veit òg at ein del ikkje-kommunale barnehagar slit økonomisk.

Med denne innstillinga forsøker me å leggja til rette for ei positiv utvikling i så måte. Det er takk vera dei ikkje-kommunale barnehagane at me har så god barnehagedekning som me har i dag. Meir enn halvparten av ungene i barnehage går i ein ikkje-kommunale barnehage, det er ein styrke for sektorens mangfald. Ytterpunktta i mangfaldet av alternative barnehagetilbod finn me i den ikkje-kommunale delen av sektoren.

For å gje kommunane høve til å forvalta barnehagesektoren heilskapleg, er det nødvendig å gje kommunane fri skjønnskompetanse i forhold til om dei skal finansie-

ra ikkje-kommunale barnehagar som blir etablerte etter at sektoren blir rammefinansiert. Dette har til mi store forundring blitt kritisert av opposisjonen. Om den frie etableringsretten skulle stå slik som i dag, ville det lagt til rette for kaos rundt om i Kommune-Noreg. Det ville ført til at kommunane måtte akseptera overetablering av barnehageplassar, og dermed at kommunen ville måtte bruka atskilleg meir pengar på barnehagar enn nødvendig, eller at alle barnehageplassane i kommunen ville bli underfinansierte – med dårleg kvalitet som følgje av det. Det er viktig at det blir føreseieleg for godkjende ikkje-kommunale barnehagar at kommunen har fri skjønnskompetanse i finansieringsspørsmålet etter rammefinansiering. Alternativet som opposisjonen foreslår, er etter mitt skjønn oppsiktsvekkjande dårleg.

Gunn Karin Gjul (A) [00:13:24]: Vi er i ferd med å bryte målstreken, om kort tid er vi i havn med full barnehagedekning. Dermed har vi på plass den største velferdsreformen i nyere tid.

Den rød-grønne regjeringa har bygd barnehageplasser så remmer og tøy kan holde. Om lag 97 pst. av barna som starter på skolen i høst, har gått i barnehage. Fra å være et gode for de få, er barnehagen blitt et tilbud til det store flertallet av barn mellom ett og seks år. I 1975 hadde 7 pst. av barna en barnehageplass. I dag går 87 pst. av hele aldersgruppa ett–fem år i barnehage.

Barnehageforliket fra 2003 og den påfølgende massive utbyggingen av barnehager er en stor reform som betyr veldig mye for småbarnsforeldre. Nybakte foreldre slipper nå å miste nattesøvnen på grunn av manglende barnehagetilbud til den lille.

Det er ingen liten reform som er gjennomført. Siden 2003 har over 60 000 flere barn fått plass i barnehage. Vi bruker i dag 13,8 milliarder kr mer på barnehager enn vi gjorde i 2003. Dette innebærer en økning på 170 pst.

Samtidig med den massive utbyggingen er prisen på barnehageplass blitt redusert. Vi har innført en makspris som nå er på 2 330 kr. I kommunale barnehager er prisen for en barnehageplass redusert med 37 pst., mens i private barnehager er prisen nesten halvert. Disse prisreduksjonene har resultert i at foreldre nå har råd til å ha barna sine i barnehage, noe som har ført til en betydelig større etterspørsel etter barnehageplass enn det vi overskuet i 2003.

Barnehageforliket er ennå ikke på plass. Nå gjenstår det å sørge for at de private barnehagene får like god finansiering som de kommunale. Det var en av forutsetningene for barnehageforliket, nemlig at vi skulle ha en likeverdig behandling av de kommunale og private barnehagene.

Telemarksforskning dokumenterte i sin rapport, som ble lagt fram i januar, at ansatte i private barnehager har dårligere lønn og pensjonsvilkår enn ansatte i de kommunale barnehagene. I tillegg får barna et dårligere tilbud fordi det er færre voksne i forhold til barn i de private barnehagene.

Denne rapporten og det at vi har fått en økonomisk avklaring allerede nå på at Regjeringa vil foreslå en innføring av likeverdig behandling av kommunale og private

barnehager i budsjettet for 2010, gjør at regjeringspartiene i Stortinget har valgt å endre forslaget fra Regjeringa. Vi har valgt å endre lovforslaget, slik at likeverdig behandling tas inn i den nye lovbestemmelsen, og at det fortsatt skal være nasjonale forskrifter som legger føringer for hvordan likeverdig behandling skal forstås. På denne måten sikrer vi at private barnehager, både juridisk og økonomisk, blir garantert en likeverdig behandling med de kommunale barnehagene. Innfasingen vil skje fra januar 2010, og vil være slutført innen fem år.

Samtidig beholder vi ambisjonen om at barnehager skal inn i den kommunale rammeoverføringen fra 2011. Vi legger også til grunn at det fortsatt skal være øremerket stats-tilskudd fram til full barnehagedekning er nådd. Ved at kommunene nå er juridisk forpliktet til å gi alle foreldre som ønsker det, en barnhageplass, mener regjeringspartiene at det er viktig at kommunene får et helhetlig ansvar for sektoren. Vi tror at kommunene vil ha en sterk interesse i å sikre en balansert utbygging og dermed en mer effektiv bruk av de økonomiske ressursene. I en sektor som er fullt utbygd, mener de rød-grønne partiene at det er både viktig og riktig at kommunene har styring på nyetableringene.

Kommunene må ha myndighet til å styre, slik at man unngår overetablering. Et fritt kommunalt skjønn sikrer at kommunene ikke forpliktes til å finansiere barnehager som nettopp vil føre til overetablering. Mange ubesatte barnehageplasser vil være kostbart og en lite effektiv utnyttelse av ressursene. Det kan også føre til at eksisterende barnehager må drive med ledig kapasitet. Økonomisk vil dette være verst for de private barnehagene, og konsekvensene for dem kan bli nedleggelse.

I takt med at barnehagetilbudet er blitt bygd ut og prisene er senket kraftig, har stadig flere foreldre etterspurt barnehageplass. I en situasjon hvor den store majoriteten velger å ha de aller minste barna sine i barnehage, mener jeg vi skal vokte oss vel for å komme med den moralske pekefingeren. Til tross for at et enstemmig storting har støttet den massive barnehageutbyggingen, fortsetter opposisjonen, med Høyre og Fremskrittspartiet i spissen, å moralisere over bruken av barnehage for de minste. Gjennom sin retorikk om at barn oppholder seg hele sin barndom i en institusjon, og at de sår usikkerhet om det er bra for barn under tre år å være i barnehage, skaper de et inntrykk av at dette er et stort sosialt eksperiment. Hva er høyresidens motiv? Angrer de på at de ble med på barnehageforliket, eller misliker de foreldrenes valg?

For Arbeiderpartiet er det nå viktig å ikke gi foreldrene dårlig samvittighet, eller først og fremst mor dårlig samvittighet – for det er det dreier seg om.

Vår oppgave nå er å sørge for et barnehagetilbud av høy kvalitet og samtidig akseptere at når foreldrene får muligheten til å velge, velger de aller fleste barnehager framfor andre omsorgsløsninger.

Arbeiderpartiet ser på barnehagen som en viktig sosial arena og en viktig læringsarena. I en ny forskningsrapport fra Kunnskapsdepartementet og Folkehelseinstituttet framgår det at barn i alderen 18–36 måneder som går i barnehage, har et bedre språk. Spesielt store er utslagene for minoritetsspråklig barn og for barn med foreldre med

lav utdanning. Annen norsk og internasjonal forskning sier det samme. Barn i alderen 18 måneder til tre år kan ha et stort og positivt utbytte av barnehagen dersom kvaliteten er god.

Dessuten konkluderer Fordelingsutvalget med at å satse på barnehager er den viktigste medisinen for å redusere sosiale forskjeller senere i livet. Til og med OECD mener den norske barnehagen er viktig for å utjamne skiller blant norske barn.

Etter å ha vært gjennom fem år med massiv utbygging av barnehageplasser, beveger vi oss nå over i en ny fase. Vi retter nå fokus mot kvaliteten i barnehagene, og kveldens vedtak om å sikre at den halvparten av barna som går i private barnehager, får en like god finansiering som barn i kommunale barnehager, vil bli et viktig bidrag for å sikre kvaliteten i barnehagen i tida framover.

Per Rune Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [00:21:05]: Fremskrittspartiet er av den oppfatning at familien er en av de viktigste pilarene i dagens samfunn. Det er vår oppfatning at dersom det føres en aktiv og riktig familiepolitikk, vil dette gi betydelige samfunnsgevinster både på kort og lang sikt. Det er svært viktig å gi familiene en betydelig frihet i hverdagen, mulighet for valgfrihet og råderett over egen familiesituasjon.

Fremskrittspartiet vil på det sterkeste advare mot dem som forsøker å svekke foreldrenes rolle i forhold til barna, herunder ønsker enkelte politikere har om at barnehager skal være obligatorisk.

Det offentlige kan aldri fullt ut erstatte foreldrene når det gjelder å skape trygge rammer og tilhørighet for barn. Vi vil derfor sterkt advare mot at stadig flere av familiens oppgaver blir veltet over på staten eller andre offentlige organer. Fremskrittspartiet vil også påpeke at Regjeringen bør sette i gang en evaluering av barnehagetilbudet, og samtidig da se på konsekvensene av at svært små barn tilbringer mye tid i barnehage. Er det slik at det for de minste kan være bra å være hjemme litt lenger med mor eller far, og bør vi da kanskje legge til rette for dette gjennom en forbedring av kontantstøttemodellen?

Fremskrittspartiet vil bemerke at for å gi full valgfrihet for foreldrene må man gjennom ulike tiltak sørge for at det blir full barnehagedekning. Når vi snakker om full barnehagedekning, definerer vi det som plass for alle som ønsker det, til en pris de har råd til. I tillegg må det legges til rette for et marked som gir pedagogiske valgmuligheter gjennom mangfold.

Det kompromiss som Stortinget i sin tid vedtok om barnehager, vil, om det følges opp på en skikkelig måte, kunne legge grunnlag for full barnehagedekning og lavere foreldrebetaling.

Gjennom reell likebehandling av offentlige og private barnehageplasser kan det sikres en utvikling av flere plasser, lavere kostnader og pedagogiske valgmuligheter. Det er nettopp en reell likebehandling som sørger for en kostnadseffektiv og levedyktig barnehagesektor.

Fremskrittspartiet tror det beste system for likebehandling er en statlig stykkprismodell, hvor den enkelte barnehage får betalt fra staten pr. barn – selvfølgelig korrigert for noen barn med spesielle behov, eller ved funksjonshemming. Det kan også vurderes om det skal være et eget grunntilskudd for å sikre de minste barnehagene. Med reell likebehandling vil alle barnehager ha motivasjon til å drive kostnadseffektivt, samtidig som det fokuseres på tilbudets kvalitet.

Jeg merker meg at Fremskrittspartiet står alene om sitt grunnsyn, og at de øvrige partiene mener at kommunene skal være mellomledd mellom stat og barnehage. Fremskrittspartiet har derfor også vært en konstruktiv bidragsyter i barnehageavtalen og i barnehageforliket for å sikre utbygging, lav pris, valgfrihet, likebehandling og kvalitet.

Fremskrittspartiet merker seg at mens den forrige regjeringen – Bondevik II – snakket om å innfase likebehandling av offentlige og private barnehager, har den sittende regjering sluttet å omtale likebehandling, inntil pressekonferansen den 27. mai, der man plutselig var blitt tilhenger av reell likebehandling, og man skulle fase dette inn over en tidsperiode.

Jeg fester ikke lit til regjeringspartienes løfter på dette feltet. Jeg tror det er en ren valgkampbløff for å berge noen av stemmene blant foreldre og ansatte i private barnehager. Jeg tror mange vil gjennomskue dem. Når man er imot likebehandling i nesten fire år, og så hevder at man er for rett før et stortingsvalg, er det ikke troverdig.

Man har i lang tid nå hatt forskjellsbehandling mellom kommunale og private plasser samt forskjell i hvordan kommuner regner ut tilskudd til private plasser. Dette har skapt stor usikkerhet og økonomiske utfordringer for de private barnehagene. I tillegg vil flertallspartiene ha en lovformulering som gjør at det er opp til kommunestyrenes skiftende flertall å avgjøre om nye private barnehager skal få starte opp. Denne politikken har ført til at private barnehager har måttet legge ned virksomheten eller at færre nye plasser er blitt bygd ut. Dermed har det bidratt til den mangelen på plasser som fortsatt er i noen få kommuner.

Helt til slutt noen korte kommentarer til de foregående innlegg. Spesielt merket jeg meg saksordfører Trond Lodes påstand om at man skal innfase denne likebehandlingen over fem år. Jeg må si at mer uforpliktende er det neppe mulig å bli i politikken. Ellers merket jeg meg også hans påstand om at fri etablering vil føre til kaos. Nå vet vi jo at Senterpartiet i de siste årene har beveget seg kraftig til venstre, men at fri etablering innenfor et marked fører til kaos, trodde jeg i og for seg det bare var slike som Rødt, og liknende partier, som tok til orde for. Det vil heller ikke føre til, som representanten Lode hevdet, at kommunene vil bruke mer penger. Det blir jo ikke flere barn selv om det blir en fri etableringsrett, og selv ikke de ikke-sosialistiske partiene har tenkt å betale noen private barnehager for barn som ikke eksisterer. Det er relativt åpenbart.

Man skal ikke fra denne talerstol karakterisere kollegaer i denne sal, men slik jeg forstår det, er det åpenbart noen matematiske ferdigheter som mangler hos flertallspartiene.

Når det gjelder representanten Gjøl, holdt hun et flammeinnlegg, som hun pleier i saker som denne. Det som verken hun eller representanten Lode var inne på når de bl.a. lovpriste private barnehager, er det faktum at de går til valg sammen med et parti som har programfestet at de er motstandere av private barnehager. Det kan jo bli en utfordring som de må løse hvis de skulle få flertall etter kommende valg, men det er det heldigvis ikke stor sjanse for.

Med dette tar jeg opp de forslag som er fremmet i innstillingen.

Presidenten: Representanten Ulf Erik Knudsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Olemic Thommessen (H) [00:28:03]: Etter å ha grublet over Regjeringens forslag i snart ett år, har regjeringspartiene i Stortinget – heldigvis, får jeg si – kommet til at dette var et ganske dårlig forslag, noe som det i og for seg ikke tok fullt så lang tid for oss andre å konstatere. De har et stykke på vei imøtekommet rasende – som jeg vil si er berettiget – foreldre i de private barnehagene landet over. Denne kuvendingen bærer sterkt preg av tilstundende valgkamp. De lovnadene som er gitt, tilfredsstillende jo først og fremst dagens foreldre, mens de foreldrene som skal ha barn i barnehage etter 2011, i og for seg ikke har kommet så veldig mye lenger når det gjelder det å ha trygghet for rammene om det å skape og drive en privat barnehage.

Høyre mener det er viktig at vi har en ganske stor andel med private barnehager. Det gir dynamikk i tilbudet. Det gir en tilvekst der det trengs, både når det gjelder antall plasser og plasseringen av disse, og det gir kort og godt et bedre tilbud til foreldrene ved at man har et korrektiv til de kommunale plassene som, som regel, er godt planlagt og plassert der de er, og med en stor tregghet i forhold til hvordan befolkningen ellers utvikler seg.

Det gir også et bredere pedagogisk tilbud, og dermed også en kvalitet i den totaliteten barnehagene representerer, altså gir det kort og godt valgfrihet for foreldrene både i det praktiske og i det kvalitative og pedagogiske.

Regjeringens politikk vil gjøre at det blir mye strammere å drive og etablere private barnehager. De kommunene som ønsker det, og det er det grunn til å tro at de rødgrønne gjør, har alle kort på hånden for mer eller mindre å fase ut det private tilbudet. Hvis man vil skvise ut og stoppe private fra å etablere seg, vil man ha full mulighet til å gjøre det etter 2011. Etableringsretten er et viktig poeng her, i tillegg til finansieringen. Deri ligger også Høyres hovedkritikk.

Høyres grep om barnehagepolitikken er klart. Vi går inn for kommunal stykkpris. Det betyr at kostnaden pr. barn må være den samme innenfor en kommune, enten barnet går i en kommunal eller i en privat barnehage. Når vi ikke går inn for den statlige løsningen som Fremskrittspartiet gjør, er det fordi vi mener at det er store forskjeller i Kommune-Norge, og at vi ikke tror at det blir enkelt å finne frem til en statlig nøkkel å styre etter, uavhengig av kommunene. Før vi går inn for å flytte dette over i den kommunale rammen, er det en klar forutsetning fra Høy-

res side at vi skal ha på plass et system som sikrer likebehandling. Det dreier seg om sentrale forskrifter, med en nøkkel for hvordan dette skal beregnes. Det er helt sentralt for oss å ha en lovfestet rett til lik behandling. Uttrykket «lik behandling» er viktig til forskjell fra regjeringspartienes forslag om «likeverdig behandling», som for oss rett og slett fremstår som ullent. Her ligger selvfølgelig en oppjustering av den nøkkelen som i hvert fall gjelder mange steder, nemlig 85 pst. dekning til de private barnehagene i forhold til 100 pst., som er utgangspunktet for de offentlige. Det arbeidet har Høyre begynt på. I de siste to budsjettene har vi kommet med ekstra bevilgninger og foreslått en økning på noen prosent hver gang. Det er et arbeid vi selvsagt er innstilt på å videreføre og jobbe frem til full 100 pst. dekning i løpet av kommende periode.

Det ble sagt herfra – jeg tror det var fra saksordføreren – at fri etableringsrett ville føre til kaos og store vanskeligheter for kommunene. Det tror jeg kanskje er å ta munnen en smule for full. Realiteten er at vi snart har full barnehagedekning. Det skal vi være glad for. Det betyr at det er ganske marginalt i hvilken grad det vil være rom for å skape nye barnehager.

Ønsker man å opprettholde kvaliteten på og tilfang av bredde i de private barnehagene, er vi avhengig av at det er tilflyt av nye. Det vil alltid være noen som gir seg av forskjellige årsaker. Hvis vi ikke gir godt rom for å komme i gang og trygghet for å investere og satse på å drive barnehager, vil vi langsomt, men sikkert trappe ned det private initiativet, noe som vil ha en negativ smitteeffekt på de offentlige barnehagene, både i det arbeid kommunene må legge ned for å sørge for at de har et godt pedagogisk tilbud og den bredden som de private representerer knyttet til kvalitet og pedagogisk tilnærming. Vi har merket oss at Regjeringen har kommet på en smule bedre tanker, men slett ikke så gode som de burde ha vært.

Ellers vil jeg nok si at det er tankevekkende å se hvordan regjeringspartiene i denne saken nå har stort behov for å flagge hvor høyt de setter de private barnehagene, hvor flott det er å ha et rikt tilfang av private barnehager, og hvilken verdi de mener det har at vi også skal ha private barnehager i fremtiden. Det er kanskje påfallende å notere seg den inkonsekvensen som ligger i akkurat dette, i forhold til alle de andre omsorgsoppgavene som Regjeringen ikke synes det er så veldig god idé å ha private tilbud til – for ikke å snakke om spørsmålet om friskoler, som jo bekjempes med nebb og klør. Hva er egentlig den prinsipielle forskjellen på en privat barnehage og en friskole? Det er ikke så lett å se. Men dette hører nok til en annen debatt, med utgangspunkt i skolen. Nå får vi holde oss til etablering og drift av barnehager. Der har Høyre mer enn et toårs perspektiv. Vi ønsker å sikre et mangfoldig barnehagetilbud også i fremtiden.

May Hansen (SV) [00:36:23]: Endelig behandler vi Ot.prp. nr. 57 for 2007–2008, Om lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager). Behandlingstida har vært lang, men nødvendig. SV er fornøyd med at vi nå får på plass en finansiering av barnehagesektoren som er forutsigbar

for driften både i kommunale og i private barnehager.

Til representanten fra Fremskrittspartiet vil jeg si at jeg støtter representanten i at det er viktig å forske på tiltak for barn, om det gjelder barnevern, skole, barnehager osv., men jeg har ingen forståelse for at vi må forske på at det er bra for mor å være hjemme. Vi vet at barnehager er bra for barn og foreldre. Barnehager er et godt omsorgstilbud, en god fellesarena og et godt pedagogisk tilbud. Barnehager gir også utsatte barn et nødvendig, supplerende omsorgstilbud parallelt med foreldre og andre omsorgspersoner. Barnehager er også en god språklig arena og viktig for integrering av barn med flerkulturell bakgrunn. Det å utvikle språk og felles plattform gjennom barnehage for skolegang er viktig for alle barn i Norge.

For foreldre er også barnehager bra. Jeg har jobbet med foreldre i etableringsfasen i veldig, veldig mange år som jordmor og vet at mange barn i dette landet hadde opptil fire–fem dagmammaer i året.

Dette gjør at både mor og far har muligheten til å være yrkesaktive, og så er de trygge på at barna har et godt omsorgstilbud. Vi har nå fått på plass enda en viktig bit i vår tids velferdsreform.

Jeg har selv jobbet som SVs barnehagepolitiske talsmann siden Fremskrittspartiet og SV fremmet forslaget om full barnehagedekning til makspris, som førte til det store barnehageforliket i Stortinget. Det er en av de viktigste sakene jeg har jobbet med, og jeg har vært kjempelad for å få lov til å være med på denne utrolig lange reisen mot at vi nå snart har full barnehagedekning i dette landet, og til lav pris. Unger får lovhjemlet rett til barnehageplass, og det er en forutsigbar drift for både kommunale og ikke-kommunale barnehager. Det har vært mange runder, men jeg føler at jeg nå har konkludert på nok en del.

I proposisjonen foreslår departementet at kommunene får det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren gjennom rammefinansiering fra 2011. Kommunene får dermed det helhetlige ansvaret for barnehagesektoren. For å sikre de ikke-kommunale barnehagenes videre drift foreslår departementet at kommunene skal ha finansieringsplikt overfor eksisterende ikke-kommunale barnehager. Nærmere regler for finansiering av de ikke-kommunale barnehagene foreslås fastsatt i lokale forskrifter utformet av den enkelte kommune.

Nyetablerte barnehager vil ikke automatisk ha rett til finansiering. Dette mener SV er svært bra fordi vi ville fått en uforutsigbar situasjon både for barn og foreldre ved overetablering. Konsekvensen av en overetablering ville kunne bli konkurser og føre til uforutsigbarhet også for de private barnehagene.

Regjeringa vil nå legge til rette for å nå målet om likeverdig behandling av alle godkjente barnehager. SV stiller seg bak en endring av lovforslaget slik at prinsippet om likeverdig behandling tas inn i de nye lovbestemmelsene, og slik at det fortsatt skal være nasjonale forskrifter som legger føringer for hvordan likeverdig behandling skal forstås. Vi mener at nasjonale forskrifter er nødvendig for å definere nærmere hva som ligger i lovbestemmelsen om li-

keverdig behandling, og forutsetter at hovedregelen for likeverdig behandling skal defineres som at kommunen skal sørge for kostnadsdekning til alle godkjente barnehager.

SV forventer også at den endringen som nå gjøres, fører til at det blir likeverdige lønns- og arbeidsvilkår også i de ikke-kommunale barnehagene – vi vet jo at mange av dem som jobber i de ikke-kommunale barnehagene, ikke har dette på plass.

Så vil jeg si helt til slutt til representanten fra Fremskrittspartiet: SV er ikke imot private barnehager. Vi har faktisk vært med på det forslaget som førte til det store barnehageforliket.

Dette mener vi vil gjøre tilbudet enda bedre.

Björg Tørresdal (KrF) [00:41:37]: Da regjeringspartiene kom med sin delvise snuoperasjon mandag 27. mai, framstilte de det som en stor seier. Jeg spør: Seier over hvem? Jo, over Regjeringen. De feiret en stor seier over seg selv, for det var ingen andre enn de selv som hadde foreslått endringene i § 14. Det var disse endringene de private barnehagene kalte katastrofale, og som regjeringspartiene altså endelig, etter mange måneder, klarte å få bort igjen. Men greit, Regjeringen må gjerne feire seieren over seg selv, vi skal ikke ta fra dem den gleden. Problemet er bare at seieren ikke er fullstendig, bare delvis. For de endringene som vi i dag vedtar, gir ikke bedre rammevilkår for alle private barnehager og for de barn og foreldre som i framtiden skal bruke de private barnehagene. Dermed noen ønsker å starte en barnehage etter 2010, er de altså avhengige av at kommunen ser verdien av at akkurat de starter opp, at kommunen ikke er bekymret for konkurranse for de eksisterende barnehagene, og at kommunen har råd til å finansiere enda en barnehage, selv om det kanskje ikke er behov for flere plasser i utgangspunktet.

Dette er ikke helt enkelt. Kristelig Folkeparti mener at Regjeringens forslag om fritt kommunalt skjønn innebærer at den frie etableringsretten ikke er helt reell. Det er ikke bare Kristelig Folkeparti som frykter dette – flere høringsinstanser er bekymret for at fritt kommunalt skjønn vil gi lite forutsigbarhet, mindre mangfold, forskjellsbehandling og mer administrasjon, og at rettssikkerheten kan bli truet.

Regjeringens løsning er at de sier at den frie etableringsretten skal videreføres, men at barnehagene ikke automatisk skal ha krav på tilskudd. Fri etableringsrett er verdiløst uten rett til driftstilskudd. Kristelig Folkeparti frykter en «dansk» utvikling innen barnehagesektoren. Derfor er vårt forslag til ny § 14 annerledes enn Regjeringens og regjeringspartienes. Den viktigste forskjellen er at vi mener at kommunene ikke bare skal yte tilskudd til barnehager som var godkjent før rammeoverføringen, men til alle barnehager. Kristelig Folkeparti ønsker en offentlig finansieringsplikt som gjelder alle barnehager og vil sikre en reell etableringsrett med offentlig tilskudd til alle godkjente barnehager. Vi mener at § 14 bør inneholde et forpliktende regelverk for hvordan kommunene skal gi tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene.

Staten må gi klare retningslinjer for beregning av kostnadene i barnehagene, nasjonale føringer som sikrer lik økonomisk behandling. Derfor ønsker vi et statlig fastlagt

finansieringssystem som sikrer denne likebehandlingen. Alle offentlig godkjente barnehager må få en grunngodtgjøring, uavhengig av barnehagens størrelse, for å sikre at de minste barnehagene overlever.

Med et bedre finansieringssystem kan barnehagene gi sine ansatte bedre lønns- og arbeidsvilkår. Vi vet at det er betydelige forskjeller i arbeidsbetingelsene. Det er uholdbart at ansatte i private barnehager skal ha dårligere arbeidsbetingelser enn ansatte i offentlige barnehager.

Også i Kristelig Folkeparti har vi hatt som utgangspunkt at ansvar for finansiering av barnehager på sikt skal overføres til kommunene. Men vi ønsker rammefinansiering først etter at full dekning er nådd og full likebehandling er innført. Kristelig Folkeparti frykter at rammeoverføring før disse kravene er innfridd, vil føre til at rammetilskuddene ikke gjenspeiler det reelle kostnadsnivået. Da blir kommunene sittende igjen med ansvaret og med utgiftene, og det uten at det reelle kostnadsnivået er kjent og har stabilisert seg på forhånd. Kristelig Folkeparti frykter at kommunene nå får en økonomisk utfordring. Derfor ber vi Regjeringen om å utsette overføringen av det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren til kommunene til målet om full behovsdekning er nådd og til full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnhager er innført.

Kristelig Folkeparti mener det er viktig å ha klare og tydelige regler om uttak av utbytte fra barnehagene. Kristelig Folkeparti vet at en del private barnehager går med underskudd, og det er veldig få som går med overskudd. Derfor er det synd når store medieoppslag om noen få aktører som tar ut store utbytter, skaper et inntrykk av at dette er en sektor det er lett å tjene penger i. For vi vet at det ikke er sånn. Kristelig Folkeparti mener at en bør vurdere om det trengs tiltak som begrenser urimelig utbytte eller godtgjørelse.

Til slutt: Kristelig Folkepartis utgangspunkt er at vi ønsker mangfold innenfor barnehagesektoren. Vi ønsker mange forskjellige typer barnehager, barnehager med alternativ pedagogikk, friluftsbarnhager og livssynsbarnhager. Vi frykter at Regjeringens opplegg på sikt vil gi mindre mangfold og færre private barnehager. Kristelig Folkeparti stemmer i dag mot flertallets forslag til ny § 14. Vi stemmer for vårt eget forslag til ny § 14 og for de øvrige mindretallsforslagene som foreligger.

Trine Skei Grande (V) [00:47:06]: Nå har jeg grublet i snart fire år på hva som skulle få denne regjeringa til å snu, og endelig fant jeg ut hva det var. Det var at et av de mindre partiene ble lurt av et av de andre mindre partiene – det var det som skulle til. For her er det klart at Senterpartiet ikke helt har klart å henge med i svingene, når vi har et regjeringsparti med ansvar på denne sektoren som er imot private barnehager, som har en programformulering om at det ønsker man faktisk å jobbe imot – sjøl om de benekter sitt eget program fra denne talerstolen.

Barnehager skal etter Venstres oppfatning være et godt pedagogisk tilbud som man skal strebe etter å ha god kvalitet på. Men det er faktisk et like viktig poeng at det skal være et frivillig tilbud.

Regjeringa skal faktisk ha skryt på ett område her, og det er at den har klart å bygge så mange barnehager som den har klart i løpet av perioden. Problemet, som gjør barnehagesatsinga til Regjeringa til et mageplask likevel, er at når lista er lagt så høyt – man skulle både få ned prisen så mye, og man skulle bygge så mange – klarer man å gjøre noe som man egentlig skulle kunne skryte høyt av, nemlig bygginga, til et lite nederlag, det også.

Maksprisen som man skulle innføre, jeg husker forsida på Dagbladet, jeg lette den fram i dag – 1 800 kr for alle – har vist seg i praktisk politikk, når den blir satt ut i livet, å være ganske urettferdig og ganske usosial. I den byen vi er i nå, betyr det at de aller fleste familier med en gjennomsnittsinntekt på 600 000–800 000 kr har kunnet reise på to ekstra Syden-turer, mens kommunen faktisk måtte ha sponset for at en alenemor med under 150 000 kr i inntekt fortsatt skulle ha sin lave pris. Det hadde kommunen måttet gå inn og betale ekstra. Så makspris kan høres fint ut på forsida av Dagbladet, makspris kan også være veldig fint å selge som et sosialt tiltak, men i praktisk politikk har jeg like stor tro på at gode kommunepolitikere klarer å finne de gode sosiale grepene.

Og da er vi tilbake til Venstres posisjon i denne saken. Vi tror at det å overføre ansvaret for dette området til kommunene faktisk kan føre til noe godt. Det er faktisk slik at det er ikke staten som har funnet på en eneste barnehage. Det er stort sett drevet fram av kommunepolitikere og av kommunale små gründere som er aktive på det med sosialt entreprenørskap. Det er de som har drevet fram disse barnehagene. Det å bygge fellesskap i Norge er det noen som tror at det er stat og kommune som har gjort fra grunnen av. Men jeg kan faktisk ikke komme på noen av våre sosiale fellesskapstiltak som ikke har begynt med enten sosialt entreprenørskap eller frivillig innsats – så også barnehager. Barnehager er først og fremst skapt av driftige husmødre som ville lage et godt tilbud lokalt, av driftige sanitetsforeninger som ville lage et godt tilbud lokalt – det er ikke staten som har laget barnehager, de er laget nettopp av de drivende ideene.

Jeg blir litt skremt når man påstår at det kommer til å bli sløsing av kommunale penger hvis man skal få fri etableringsrett. Den frie etableringsretten betyr jo at det egentlig er barna som bestemmer, og at det er de som bestemmer med sine bein hvilken barnehage de faktisk går inn i. Og jeg tror nemlig at vettet er ganske godt fordelt i landet. Derfor tror jeg at hvis vi hadde gjort slik som Venstre har gjort nå gjennom en rekke budsjetter, prøvd å minske gapet mellom private og offentlige barnehager i forhold til statlige tilskudd kjapt, kunne vi ha brukt det kommunale vettet for å lage de gode løsningene lokalt. Da kunne vi overført ansvaret til kommunene. Jeg tror at grunnen til alt det kaoset som har vært i noen kommuner, og som mange private har vært oppgitt over, har kommet av at man har laget for detaljerte regelverk og ikke har latt det kommunale skjønn få muligheten til å finne de gode løsningene.

Så til det med overskudd helt til slutt: Jo da, det kan høres fint ut. Jeg var blant dem som virkelig ivret for å få inn dette når det gjaldt friskoler. Det har vist oss at det

er mange hull i slike regelverk, og jeg tror ikke at det er mulig å gjennomføre. Det er i hvert fall veldig lett å finne hull, og da får vi overskrifter om barnehager vi i hvert fall ikke ønsker å ha.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [00:52:39]: Den saka vi behandlar i dag, har nokre hovudpunkt. Det er for det første at vi skal overføre ansvaret for å finansiere eller drifte barnehagesektoren til kommunane, altså rammefinansiere han. Samtidig skal vi sikre ei føreseieleg finansiering både for dei kommunale barnehagane og for dei ikkje-kommunale barnehagane, og sikre ei reell, likeverdig behandling. For det tredje skal vi finansiere slik at den likeverdige behandlinga faktisk kan setjast ut i livet, og vi skal sikre ein god, praktisk handterleg måte å gjere det på, gjennom nasjonale forskrifter, og gjennom eit lokalt system med f.eks. forskotsvis utbetaling til barnehagane.

Dette er sluttpunktet i den største velferdsreforma vi har gjennomført i Noreg i nyare tid. For i det tiåret vi no har bak oss, har vi gjennomført ei omfattande opptrapping av heile barnehagesektoren. Vi er no i ferd med å kome i mål med full barnehagedekning – eit mål som det har vore snakka om i Noreg i tiår, og som vi har vore langt unna, men som ein massiv utbyggingsinnsats dei siste åra har gjort at vi har nådd. Det har vi altså gjort samtidig som vi har senka prisen, slik at det no er ein dekningsgrad på om lag 87 pst. – og om lag 95 pst. av alle barn i grunnskulealder har vore innom eit barnehagetilbod. Vi har innført ein lovfesta rett til barnehageplass som trer i kraft frå 1. august – første gong foreslått i Stortinget for 20 år sidan – og no altså det siste punktet frå det gamle barnehageforliket.

Dette er den største velferdsreforma i nyare tid, men det er òg ei stor likestillingsreform, ei kunnskapsreform og ei inkluderingsreform. Det er interessant å tenkje på at her i salen sit det folk som i mange tiår har slåst for barnehagar i Noreg, f.eks. representanten Hildeng og representanten Hansen, som òg var ein av forslagsstillarane bak barnehageforliket i Stortinget i si tid. Dei har for det første opplevd diskusjonen om det i det heile er bra for familiar, for likestilling og for samfunnet at vi har barnehagar i Noreg, med motstand frå fleire av dei som no er for barnehagar i Noreg. Dei har vore gjennom diskusjonen om det er bra for samfunnet og for arbeidslivet, om det kanskje kan ha ei større betydning enn at det berre er eit sosial gode. Dei har vore gjennom slåstkampen om å få prioritert pengar og plass til det i politikken, og no sist kanskje slåstkampen for å vise at dette faktisk òg er eit enormt viktig tiltak for barns utvikling og læring i småbarnsalderen. Kvar einaste gong har dei vunne, saman med dei, etter kvart, mange av oss som òg meiner at barnehagar er eit viktig og stort gode, som er grunnleggjande positivt.

Så er det slik med ei stor velferdsreform at sjølv om vi no snakkar om at vi er ferdig med ho, så er det egentleg berre byrjinga. Det vi no står framfor, er jo byrjinga på ei tid med ein fullt utbygd barnehagesektor, der barnehagen er den frivillige starten på utdanningsløpet, og nye utfordringar, ikkje minst kvalitetsutfordringar, korleis vi skal heve kompetansen, rekruttere endå fleire, utvikle inn-

haldet i barnehagane, korleis vi skal sørge for at eit pedagogisk tilbod før skulestart er eit tilbod som kan nå ut til alle, og korleis vi kan sørge for at foreldre som kjem til å vere meir opptekne av det som skjer inne i barnehagane, får større innflytelse og moglegheit til å påverke det.

Med fare for å bli polemisk på slutten og forlengje debatten, kan eg likevel ikkje unngå å bite meg merke i Framstegspartiet sine merknader om familiens viktige rolle, som eg er heilt einig i, og koplinga til det problematiske med barnehagar, som eg nok ikkje er like einig i. For det er jo ein skjebnens ironi at dei største endringane i barnehagetilbodet dei siste åra er at dei yngste barna har kome inn i barnehagane. Dersom dei verste spådomane i merknadene frå mindretalet, og som eg har diskutert med Framstegspartiet i denne salen mange gonger, skulle slå til, er det jo ein skjebnens ironi at det nettopp var Framstegspartiet som, saman med SV og andre, var med på å drive fram det siste leddet i barnehageutbygginga.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Björg Tørresdal (KrF) [00:58:03]: Kristelig Folkeparti er opptatt av foreldrenes valgfrihet, og vi er veldig opptatt av gode barnehager og gode tilbud for alle barn. Det er ikke tvil om at de siste årene har vært preget av et viktig mål for hele Stortinget, nemlig å få til full barnehagedekning. Det er et stort prosjekt, som denne Regjeringen har hatt veldig stort fokus på. Dette prosjektet kom ikke i mål uten hjelp fra de private barnehagene. Derfor er det litt rart for oss som har jobbet med dette lenge, at man nå ser de private barnehagene nesten som en trussel, at det rett og slett kan bli et problem hvis det blir for mange barnehageplasser. Ville det ikke være veldig trist om full barnehagedekning ble et kortsiktig mål fordi de private barnehagetilbyderne trakk seg ut på grunn av den uroen som er knyttet til finansieringen av disse?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [00:58:54]: Eg meiner nettopp at det er den uroa som no er borte. Eg kjenner godt til at den uroa har vore der. Men eg går ut frå at det representanten siktar til, er den frie etableringsretten, og det som mindretalet foreslår, at det med det skal følgje ei automatisk forplikting til å finansiere nye barnehagar. På det punktet må eg berre seie at eg er heilt ueinig. Eg har òg store problem med å skjøne standpunktet. For det vil jo vere ein stor fordel for dei eksisterande private og kommunale barnehagane at det ikkje automatisk kan løysast ut nye midlar til ein barnehage, same kven, fordi ein då risikerer at ein skvisar ut eksisterande barnehagar. Det trur eg verken foreldre, barn eller tilsette i dei barnehagane vil setje pris på.

Det kan heller ikkje vere slik i samfunnet at det er ein rett å få pengar til å setje i gang utbygging av f.eks. ein ny barnehage eller ein annan institusjon innanfor velferds-samfunnet. Det er jo nettopp kommunen som, i ein utbygd sektor, skal få lov til å vurdere det sjølv.

Trine Skei Grande (V) [01:00:08]: Venstre og SV har jo stått sammen i kampen for å få flere barnehager, så den

konfliktlinjen som statsråden la fram i sitt innlegg, om at man er enten for eller mot barnehager, er vel kanskje ikke den store konfliktlinjen akkurat i dag. Konfliktlinjen akkurat i dag går jo på et ideologisk skille mellom hvorvidt man synes det er best at det er det offentlige som eier barnehager, eller om det bør være private aktører.

Da er spørsmålet mitt om statsråden er enig i det som står i SVs program, at man ønsker å minske antallet private aktører i det markedet, og at man ønsker å gjøre disse om til kommunale. Eller står man for et annet syn?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [01:00:56]: Eg la merke til at representanten Skei Grande sa frå Stortingets talarstol at SV er imot private barnehagar, og det blei hevda frå ein annan at SV er eit parti som vil forby dei. Så finn det programmet, les kor det står. Det står ikkje der.

Trine Skei Grande (V) [01:01:07]: Det står på side 15.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [01:01:11]: Ja, fint – kom bort med det, for det står ikkje. Vi er derimot opptekne av at vi skal ha begge tilboda.

Ein annan ting er kva for utviklingstrekk ein ser føre seg i framtida. Men det er klart og eintydig, frå SV, at vi ønskjer å ha både kommunale og private barnehagar. Derfor har vi òg sagt i Soria Moria-erklæringa at vi skal jobbe for likeverdige lønns- og arbeidsvilkår, og vi har i si tid inngått barnehageforliket som òg hadde i seg likeverdig behandling av kommunale og private barnehagar. No er vi altså i mål med ei finne ei løysing på korleis vi skal sikre det i framtida, som vil gi trygge rammer både for kommunale og private barnehagar.

Olemic Thommessen (H) [01:02:04]: Jeg har lyst til å følge opp replikken fra representanten Tørresdal, for som svar til henne sier statsråden: Hvordan skulle det gå hvis nye etableringer – han brukte uttrykket – «skviser ut» barn fra de eksisterende barnehagene?

Ja, enn om det var slik da at de nye barnehagene kanskje gav et bedre tilbud? Kanskje gav de et tilbud som noen foreldre faktisk ønsket å ha. Kanskje ligger de bedre til fordi et byggefelt eller noe gjør at en kommunal barnehage viser seg å være uflyttelig, av årsaker jeg ikke behøver å komme inn på. Kanskje er det rett og slett rimelig at noen barnehager vinner i den konkurransen, og at den konkurransen faktisk ville gi et bedre tilbud.

Er ikke statsråden redd for at en situasjon der nye i praksis ikke vil slippe til, faktisk også vil gi et dårligere tilbud over tid?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [01:03:02]: Kanskje kan det skje, og det er jo nettopp derfor den enkelte kommune skal få moglegheit til sjølv å gjere vedtak om korleis strukturen når det gjeld barnehagar, i ein fullt utbygd sektor skal sjå ut. Ein har då full anledning til å finansiere dei barnehagane ein synest er riktig å ha, og å byggje ut i den storleiken på sektoren ein ønskjer.

Men det er ei heilt anna sak om det skal vere slik at ein

har rett til å få eit kommunalt tilskot når ein etablerer ein ny barnehage, heilt uavhengig, og gjerne i motstrid til det kanskje eit politisk fleirtal i kommunen ville ønskje. Der har eg store problem med å forstå at dei partia som vanlegvis legg stor vekt på at kommunen skal ha betydeleg innverknad og moglegheit til å styre i velferdspolitikken, no i realiteten seier at her innfører ein rettar til å motta tilskot, som gir mindre handlingsrom for den enkelte kommune til å styre sektoren, og som etter mitt syn gjer det vanskelegare å føle seg trygg på moglegheita til å tenkje langsiktig for eksisterande barnehage.

Trine Skei Grande (V) [01:04:17]: La meg få sitere SVs program side 15. Der står det:

«SV vil arbeide for at en langt større andel av barnehagene blir offentlig eid og drevet».

I helga var jeg på besøk i Lier kommune. Lier har tre kommunale barnehager og 26 private barnehager. Da vil jeg stille et spørsmål til statsråden. Hvis man er driver av en privat barnehage i Lier, og statsråden har tenkt å fortsette i sin posisjon som statsråd – jeg vet at han har svart belte i å bortforklare SV-vedtak: Dette vedtaket kan vel ikke ses på noen annen måte enn at som privat barnehagedriver i Lier må en forvente at Regjeringa skal gripe inn for å få flere kommunale barnehager, og at de private må legges ned?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [01:05:14]: Dette var derimot ein god illustrasjon på at representanten Skei Grande må lese det som står, som ho no gjer, og ikkje seie noko heilt anna frå Stortingets talarstol, som ho gjorde i stad, der ho sa at SV var mot private barnehagar. For det er ikkje det som står i programmet.

Så trur eg ho er kjend med gjennom mange år kva som står i Soria Moria-erklæringa. Det som står der, er at vi treng både kommunale og ikkje-kommunale barnehagar i Noreg, at vi skal jobbe for likeverdige forhold for dei. Ho er òg kjend med barnehageforliket, som SV har inngått for mange år sidan, bl.a. saman med Venstre. Der står det at vi skal jobbe for likeverdig behandling. No er det gjennomført. Når vi har gjennomført det, kjem vi til å stå på dei forpliktingane i det vidare, sikre ei trygg og føreseieleg finansiering både for kommunale og private barnehagar i Noreg.

Trine Skei Grande (V) [01:06:08]: Jeg prøver en tur til, jeg.

Hvis man har tre kommunale barnehager og 23 private barnehager, og det skal bli en langt større andel offentlig eide, hvordan skal man klare å få de private til å bli kommunale uten å legge dem ned eller overta driften?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [01:06:32]: Unnskyld meg. – For det første: lat oss berre rydde opp i dette først, slik at vi no ikkje snakkar om det representanten Skei Grande sa i stad at SV er imot.

Så har vi rydda opp i at Soria Moria-erklæringa er kryss-tallklar på dette, og at politikken som vi no legg fram, skal vi stå ved vidare.

Så er jo det vi i dag vedtek, å overføre ansvaret for den problemstillinga til den enkelte kommune. Så då kan SV og Venstre i Lier kommune vere ueinige om det, diskutere det i kommunestyret sitt, og då vil eg tippe at SV i Lier vil gå inn for at ein i framtida skal prioritere å byggje ut det kommunale tilbodet i Lier, mens Venstre i Lier kanskje vil seie at det er viktigare å styrkje det private tilbodet. Kva veit eg?

Det er jo nettopp det som ligg i overføringar i ramma til kommunane, at den enkelte kommune skal ta ansvar for å utvikle sine tilbod innanfor barnehagane. Det vi i Regjeringa no har gjort, er å sikre at vi, uavhengig av om den enkelte kommune vel å prioritere kommunal eller privat utbygging, eller begge delar, skal ha ei trygg og god finansiering innanfor heile sektoren.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Britt Hildeng (A) [01:08:10]: Med vedtaket i dag er vi endelig i ferd med å realisere barnehageforliket. Barnehageforliket var historisk også fordi det uttrykte en politisk konsensus om at alle barn skulle ha mulighet til en barnehageplass. Veien hit har vært lang. Holdninger og argumenter har endret seg over tid.

I en årsberetning fra Christiania kommune fra forrige århundreskifte ble formålet med barnehagene beskrevet slik:

«Børneasylerne danner Tilholdssteder for Børn af den fattige Befolkning (...) hvor de under Tilsyn af dertil ansatte Damer kunne tilbringe Dagen med Leg og passende Beskjæftigelse. Asylerne have et dobbelt Formaal: dels at lette Mødrene Adgangen til å søge Arbeide udenfor Hjemmet (...) dels og hovedsagelig at vænne Børnene til Lydighet, Renlighed og Orden og afholde dem fra at tilbringe sin Tid paa Gaden.»

Dette er lenge siden. Men det er det også når jeg tenker tilbake på min tid som politisk aktiv. Som ung feminist sloss jeg sammen med likesinnede som ville stifte familie og samtidig ha en yrkeskarriere. Vi hadde tre måneders fødselspermisjon og barnehageplasser som ble fordelt etter sosiale kriterier. Vi skrev politiske programmer og utredninger om at det samfunnsøkonomisk ville lønne seg å bygge barnehager, for også kvinner kunne da gå ut i arbeidslivet og bidra økonomisk i samfunnet. Synspunktene ble latterliggjort av de mannlige kommunestyremedlemmene, som argumenterte med hvor dyrt dette ville bli, og hvordan utgiftene ville tyngde de kommunale budsjettene. I dag vet vi bedre. Utredningene våre har vist seg å holde mål. Den velferden vi i dag har, ville vi ikke hatt uten kvinner i arbeidslivet.

Med kvinnekuppet ved kommunevalget i 1971 ble barnehageutbyggingen for alvor satt på dagsordenen. Men det var mange år med gode intensjoner før reell utbygging startet, noe som vi som begynte å få barn, opplevde. Sønnen min ble født i 1969. Etter tre måneders permisjon fra jobb fikk jeg plass til ham i barnehage fordi jeg samtidig sluttførte hovedoppgaven min. Stakkars, så liten han er. Har du ikke dårlig samvittighet? Det var det jeg ble møtt med når jeg leverte ham i barnehagen. Det er klart

jeg hadde dårlig samvittighet, men tre måneders permisjon var det vi hadde.

Etter at jeg var ferdig med studiene, mistet vi barnehageplassen. Det var mange av oss som var fortvilte og stod uten noen barnehageplass. Fine ord om flere barnehager hjalp oss ikke. Det måtte handling til. Vi okkuperte et gammelt hus. På vinteren ble det kaldt og fuktig og ikke forsvarlig å ha barn der. Fordi mange av dem som deltok i denne aksjonen, var knyttet til en og samme arbeidsplass og truet med at de ikke kunne være i arbeid lenger, fikk vi midlertidig låne noen ubenyttede lokaler. Dette varte til sønnen min begynte på skolen.

Veien fra kvinnekuppet og fram til i dag har vært brolagt med mye velvilje, mange løfter og lite handling. Men de siste fire årene har vært annerledes. Det er en bragd når denne regjeringen nå kan sette sluttstrek og si at til høsten har vi full barnehagedekning. Alle barn som ønsker barnehageplass, kan få det. Det er bare å glede seg. Det er bare å gratulere.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

May Hansen (SV) [01:14:28]: Mange av representantene har vært inne på dette med fri etableringsrett. Jeg mener det er ekstremt viktig at kommunene får det ansvaret. Det er fordi vi skal ha en forutsigbar drift framover. Det er kommunene som lokal barnehagemyndighet som vet hvordan man skal vurdere framtida.

Når SV blir angrepet for at det står i vårt arbeidsprogram at vi ikke er for private barnehager, er det feil. Det er ikke det som står. Men vi sier at i framtida er det kanskje flere kommunale barnehager som blir etablert i de kommunene hvor vi sitter ved makta. Hvis jeg hadde vært kommunepolitiker i Oslo, vet jeg hvilke barnehager jeg hadde ønsket at kommunen skulle overta, og det gjelder alle de ungene som er rundt i leiligheter, der man har brukt smutthull i dette lovverket og etablert familiebarnehager som går på dispensasjon fra det å ha førskolelærer. Det er den type barnehager i hvert fall jeg i framtida ønsker skal bli kommunale. Men fordi vi sier at det ikke skal være fri etableringsrett framover, har jo alle de private barnehagene som nå er etablert, som har gjort en kjempejobb, og som er kvalitativt gode, en trygghet framover for at kommunen skal finansiere dem. Jeg mener at dette er kjempebra for hele sektoren, ikke minst for foreldre og barn, slik at man ikke får konkurser på grunn av at konkurransen blir for stor.

Vi hadde nok av det for noen år siden, da det ikke var lukrativt å bygge barnehager i kommunene. Jeg kommer selv fra en kommune hvor SV sa ja til alle private etableringer av barnehager fordi det var så dårlig finansiering at vi visste at dette ikke gikk på sikt, og kommunen måtte ta over disse barnehagene. Nå er det mulig for private barnehager, på grunn av den gode finansieringsordninga vi har, å etablere seg fram til 2011 og få en forutsigbar drift framover.

Når det gjelder makspris: Makspris har vært ekstremt viktig fordi så mange flere har hatt råd til å bruke en bar-

nehageplass. Forutsetningen for barnehageforliket var at kommunene skulle fortsette med graderte satser og friplasser. Det er det mange kommuner som har gjort, men det er også noen kommuner som ikke har gjort det.

Så til danske tilstander. Vi i komiteen var på besøk der nettopp. Grunnen til at det har gått så dårlig med private barnehager i Danmark, er jo fordi de har en nasjonal stykkprisfinansiering, som Fremskrittspartiet ønsker. Det er jo ikke det vi sier. Barnehager koster ulikt å drifte, og derfor må vi ha differensiert, likeverdig behandling.

Björg Tørresdal (KrF) [01:17:38]: Det er veldig viktig å oppsummere denne debatten med å si at det er ingen partier som er imot full barnehagedekning. Det er ingen partier i denne sal som er imot høy kvalitet og en makspris. Det er flott at en er i ferd med å nå disse målene.

Bekymringen som har vært uttrykt i denne debatten, har handlet om at det er skapt en usikkerhet. Vi trenger både de private og de kommunale barnehagene for å beholde både kvaliteten og mangfoldet – og full dekning. Denne debatten har handlet veldig mye om det er reell, fri etableringsrett når en ikke har sikret finansieringen. Jeg skal la det ligge og peke på et par ting som ikke har vært nevnt så mye i debatten.

Det er veldig viktig for Kristelig Folkeparti at det legges til rette for at en kan få barn når en er student. Da er det viktig med et godt studentbarnehetilbud. Kristelig Folkeparti ønsker gode rammevilkår for studentbarnehagene og ber om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag som sikrer akkurat dette.

Videre er det viktig at en ser på familiebarnehagene. De er ikke omtalt i proposisjonen, men også for denne delen av sektoren er det viktig med gode rammevilkår, forutsigbarhet og likebehandling. For å sikre kvalitet i familiebarnehagene bør man etter Kristelig Folkepartis mening begrense bruken av dispensasjon fra kravene om bemanningsnorm, lokale i bebodd hjem og ikke minst pedagogisk tilsyn. Også barn i familiebarnehager skal ha et tilbud som har høy kvalitet.

Til slutt: Kristelig Folkeparti ønsker at alle foreldre skal ha en mulighet – og økonomi – til å kunne sende barn i barnehagen dersom de ønsker det. Dessverre har ikke alle råd til det i dag til tross for en makspris. Kristelig Folkeparti er opptatt av at alle kommuner skal ha inntektsgradert foreldrebetaling for barnehageplasser, slik at ingen barn forhindres fra å gå i barnehagen på grunn av foreldrenes økonomiske situasjon. Det var bra med makspris, men utfordringen med makspris var at det ble mindre forskjell på de som har dårlig betalingsevne, og de som har veldig god betalingsevne. Dette kan en rette opp med å sikre gradert foreldrebetaling.

Sigvald Opprebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 706)

Sak nr. 4 [01:20:04]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova), for å hjemle lærers bortvisning av bråketete elever fra enkelttimer (Innst. O. nr. 79 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:100 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafør den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Odd Einar Dørum (V) [01:21:23] (ordfører for saken): Saken handler om et konkret lovforslag fra Fremskrittspartiet som går ut på å hjemle rett til å bortvise elever fra undervisning, at det kan delegeres til lærer. Saken har i praksis vært behandlet i stortingsmøtet som et dokumentforslag tidligere – i går – og jeg har ikke tenkt å si noe mer enn at alle argumenter i saken ble da framført. Komitéinnstillingen her gjentar argumentene, men Fremskrittspartiet har et forslag som de selv vil ta opp. Jeg har ikke tenkt å si noe mer om akkurat det på dette tidspunkt i Odelstingets møte.

Jeg vil gi følgende saksopplysning: Fremskrittspartiet vil ta opp sitt forslag, som jeg regner med vil skje på behørig vis om en liten stund, og jeg vil gjøre oppmerksom på at Venstre subsidiært vil stemme for dette lovforslaget, fordi det kan oppfattes som en videreføring av det vi ønsket å komme fram til da vi stemte i stortingsmøtet, om dokumentforslaget om samme realitet.

Anders Anundsen (FrP) [01:22:54]: Jeg vil takke saksordføreren for arbeidet. Jeg vil også konstatere at i denne saken er avgrunnen mellom Venstre og Fremskrittspartiet betydelig mindre enn i en tidligere sak, i stortingsmøtet i går.

Jeg har bare lyst til å gi noen veldig få kommentarer. Debatten er tatt i Stortinget, så jeg har ikke tenkt å ta den på nytt. I Stortinget gav statsråden uttrykk for at det forslaget som er sendt på høring, går lenger enn det forslaget som ligger i Odelstinget til behandling. Realitetene ved dette forslaget er at det kan være iverksatt på en slik måte at lærerne, når de går til skolen til høsten, har hjemmel for å bortvise elever. Hvis man følger den prosedyren som statsråden har lagt opp til, vil dette i beste fall kunne gjennomføres fra 1. januar 2010. Siden departementets forslag går lenger enn dette, kunne det kanskje være en idé for statsråden i mellomtiden, i påvente av at Regjeringen sender en sak til Stortinget, å støtte dagens forslag, slik at

lærerens autoritet ikke går et dårlig halvår i møte første del av neste skoleår.

Jeg anbefaler statsråden å støtte forslaget. Så kan forslaget heller eventuelt utvides når statsråden kommer tilbake til Stortinget med en odelstingsproposisjon.

Med det vil jeg ta opp forslaget i innstillingen.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [01:24:26]: På direkte oppmoding: Eg trur læraranes robuste autoritet i den norske samfunnet toler at vi gjennomfører ein høyringsrunde på normal måte i denne saka.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, sjå side 707)

Sak nr. 5 [01:24:46]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (Innst. O. nr. 85 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:101 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til fem replikkar etter svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafør den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Gorm Kjærli (A) [01:25:51] (ordfører for saken): Denne saken dreier seg om et representantlovendringsforslag fra Fremskrittspartiet. Forslaget går ut på å endre opplæringsloven § 8–2, som vil åpne for å kunne dele elever inn i grupper etter faglig nivå. Lovendringsforslaget får i komiteens innstilling kun støtte av komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet.

Komiteens medlemmer, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener retten til tilpasset opplæring er hjemlet i opplæringsloven § 1–3, og at dagens § 8–2 ikke er til hinder for dette. Medlemmene fra Fremskrittspartiet mener dagens opplæringslov er til hinder for tilpasset opplæring. Derfor fremmer de det forslaget vi nå behandler. Jeg regner med at forslagsstillerne selv vil begrunne sitt forslag.

Tilpasset opplæring er en viktig målsetting for skolen og er et av hovedsatsingsområdene i Kunnskapsløftet. Tilpasset opplæring må omfatte alle elever, og skolene kan i

enda større grad bli flinkere til å tilpasse opplæringen den enkelte elev.

Dagens § 8–2 i opplæringsloven erstattet det tidligere klassesdelingstallet og ble vedtatt i 2003. Paragrafen åpner for lokale tilpasninger og fleksibilitet i organiseringen lokalt, men slår samtidig fast at man ikke åpner for varige gruppedelinger på bakgrunn av faglig nivå, kjønn eller etnisk tilhørighet og ikke grupper som er større enn det som er pedagogisk eller trygghetsmessig forsvarlig.

En samlet komité understreker viktigheten av at alle elever sikres sosial tilhørighet til en gruppe, og alle, unnatt komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, mener den foreslåtte endringen kan stride mot dette.

Vi har en god norsk skole i dag. Men så har vi også utfordringer vi må ta på alvor. Kunnskapsløftet, som det var bred enighet om i Stortinget, har nå virket i skolen i tre år. Dagens regjeringspartier har fulgt opp og videreutviklet tiltakene fra Kunnskapsløftet. Det gjelder også tiltak for tilpasset opplæring. Et eksempel er faget utdanningsvalg, der elever fra ungdomstrinnet kan prøve ut ulike studieretninger fra videregående opplæring. Jeg skjønner at det er frustrerende for opposisjonen når det er politisk enighet, og at man da må finne andre måter å få utløp for sin frustrasjon på, bl.a. gjennom beskyldninger om festtaler. Rett nok er det nå sent på kveld, men dette er langt fra noen festtale. Regjeringspartiene følger opp og videreutvikler Kunnskapsløftet gjennom bl.a. tiltak for tilpasset opplæring, fokus på grunnleggende ferdigheter og tidlig innsats, økt lærertetthet i første til fjerde trinn, en ny og bedre lærerutdanning og nye kartleggingsprøver, for å nevne noe.

Lovendringsforslaget fra Fremskrittspartiet er en svært dårlig idé og er tydelig ideologisk og politisk motivert, og ikke basert på kunnskap. Forskning viser at inndeling i grupper etter faglig nivå ikke fremmer læring i skolen, verken for det helhetlige læringsmiljøet eller den enkelte – snarere tvert om. En gjennomgang av 300 studier av evnegruppering av elever viser at dette har en effekt på tilnærmet lik null i gjennomsnitt. Forskningen er entydig på at gruppering etter evner øker ulikhetene i elevenes læring og forsterker sosial ulikhet. Lave forventninger til elever i grupper med svakere faglige prestasjoner, kvaliteten på undervisningen, lav selvtilit hos elevene og det at elever ser ut til å ha en positiv læringseffekt av å gå sammen med faglig sterkere elever, trekkes fram som noen årsaksforklaringer. At Fremskrittspartiet ikke ser ut til å bry seg om forskningsresultater, er jo noe vi også kjenner igjen fra klimadebatten. Jeg synes det politiske er mer oppsiktsvekkende, at Fremskrittspartiet tar til orde for en politikk som skaper større forskjeller, mer sosial ulikhet mellom elever – uten at det bedrer det generelle læringsutbyttet.

Arbeiderpartiet tror tilpasset opplæring innenfor en gruppe, som sikrer sosial tilhørighet, er det beste for den enkelte elev og for elevmassen som helhet. Her er dagens lovverk godt nok. Mulighetene er der, og de benyttes. Så kan man alltid strekke seg enda lenger og bli bedre. Da handler det i stor grad om å bygge opp under lærerens rolle, gi læreren tillit og mulighet til å være en tydelig person i undervisningen og ikke minst sikre økende lærertetthet. Den trenden vi så – flere elever pr. lærer – er nå snudd.

Vi har fått 4 000 nye lærere i skolen. Dette blir en viktig utfordring å jobbe videre med også framover.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [01:31:16]: Når vi diskuterer norsk skolepolitikk, er det mange begreper som kastes ut i luften – integrering, sosial tilhørighet, tidlig innsats og tilpasset undervisning, for å nevne noen. Utfordringen ligger i å fylle disse begrepene med et reelt innhold og ikke minst at alle aktører – fra lovgiver og ned til den enkelte lærer, de berørte elever og deres foreldre – har en felles forståelse av hva som ligger i slike begreper.

Det er foreløpig ikke flertall for å innføre fritt skolevalg i Norge, så skoleopptak skjer etter postnummermetoden. Satt litt på spissen betyr det at bor en i slummen og ens nærmiljøskole ligger der, skal en gå på skole i slummen. Nå har vi heldigvis ikke direkte slum i Norge, men denne problemstillingen burde flere enn Fremskrittspartiet være opptatt av, når vi alle sier at vi ønsker å utjevne sosiale forskjeller.

Norge har verdens mest integrerte skole. Det er stort sett elevens alder som er utslagsgivende for hvilken klasse han eller hun skal gå i, og hvilken læreplan han eller hun skal følge. En rammefinansiering i bunnen og en rekke lovfestede rettigheter for mange svake elever gir i mange tilfeller det utslaget at de flinke elevene nærmest må klare seg selv.

Jeg er overbevist om at dette er en del av årsaken til det bråket og den uroen vi ser i norsk skole i dag. Når barn og unge ikke får faglige utfordringer på sitt nivå, kan det i en del tilfeller gi seg utslag i uønsket atferd. Disse atferdsavvikene spenner over hele spekteret, fra utagering og bråk til innesluttethet og demotivasjon. Alt dette er i realiteten et rop om hjelp og et behov for å bli sett som det enkeltindividet hver og en er. Norsk skole har i altfor lang tid fokusert på det kollektive og har vært innrettet mot en gjennomsnittselev som ikke finnes. Enhetsskoletankegangen må ta mye av skylden for det.

Gjennom Kunnskapsløftet har en fokusert i retning av mål for læring og en noe bedre tilpasset opplæring. Men fortsatt opplever vi diskusjoner om hvordan en skal måle læringsutbyttet, og – ikke minst – om hvor tidlig det er forsvarlig å gi elevene tilbakemeldinger på deres prestasjoner og i hvilken form slike tilbakemeldinger skal gis.

Om det er Regjeringens manglende kraft til å sette tiltakene som ble vedtatt gjennom Kunnskapsløftet, ut i livet, eller om det i sektoren er manglende forståelse og manglende kultur for å ta signalene fra Stortinget, skal være usagt, men faktum er at det fortsatt er mange elever som har en skolehverdag hvor de ikke får utviklet og utnyttet sitt læringspotensial. Barneombudet uttalte i 2008 at norsk skole ødelegger de flinkeste elevene. Selv om ungdomsskoleelever i 2004 fikk mulighet til å ta fag på videregående skole, er dette i altfor liten grad satt ut i praksis. Noen av grunnene er at vi her snakker om forskjellige forvaltningsnivåer og om en uavklart finansiering.

Når det gjelder flinke elever på barneskolen, må disse pent vente, selv om de i enkelte fag ligger langt foran sine jevnaldrende. I noen klasserom betrakter læreren disse elevene som en ressurs, mens andre lærere kan oppfatte

dem som truende, faglig sett. Hvis en elev skal gå i to–tre år uten å få noen utvikling i et fag, sier det seg selv at dette er ødeleggende for den det gjelder. I realiteten er det en sløsing med samfunnets ressurser.

Fremskrittspartiet har tidligere fremmet forslag om reell tilpasset opplæring for elever som er mer praktisk enn teoretisk anlagt, vi har fremmet forslag om at elever i hele grunnskoleløpet skulle kunne ta fag på et høyere nivå enn det alderstrinnet tilsier, og vi har fremmet forslag om å få en sømløs overgang mellom forvaltningsnivåene, slik at kommunale ansvarsområder ikke blir et hinder for elevers faglige utvikling. Regjeringspartiene har stemt ned disse forslagene – uten å komme med alternativer som kan sikre at alle elever får mulighet til å heve seg faglig fra sitt individuelle ståsted.

Det lovendringsforslaget vi behandler her i dag, kan åpne opp for muligheten til å dele elevene inn i grupper etter behov, ut fra en pedagogisk vurdering. Vi mener dagens lovformulering er til vesentlig hinder for å kunne gi den enkelte tilpasset undervisning. Vi viser til at det er blitt gjort forsøk med å dele elever inn etter deres faglige nivå, og at dette har resultert i store forbedringer av elevenes faglige utbytte.

Strinda videregående skole gikk fra 10 pst. stryk til 0 pst. stryk etter å ha innført differensiering. En slik utvikling ønsker flertallet tydeligvis ikke på andre skoler. PISA-undersøkelsen, med resultater som vi ikke akkurat kan slå oss på brystet av, trekker også fram at Norge er det land i Norden som i minst grad benytter faglig differensiering på tvers av klassetrinn.

Vi er vant til at de andre partiene går mot forslag som dette fra Fremskrittspartiet. Det som imidlertid er skremmende, er argumentasjonen som blir brukt, at elevene gjennom faglig differensiering mister sosial tilhørighet, og at faglig differensiering fører til en varig gruppeinndeling. Jeg vil minne om at vi snakker om enkeltindivider – ikke om en grå masse. Det er helt klart at den enkelte også innenfor differensierte grupper faglig vil kunne utvikle seg med ulik progresjon og med ulik faglig bredde, noe som igjen vil måtte tilsi en ny inndeling etter en tid. Vi mener derfor det ville være fornuftig å få denne lovendringen på plass.

Jeg vil med dette ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Jon Jæger Gåsvatn har teke opp det forslaget han refererte til.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.
(Votering, sjå side 708)

Sak nr. 6 [01:36:04]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova (Innst. O. nr. 86 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 55 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kyrkje-, utdanings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir

avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve anledning til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa, innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Lena Jensen (SV) [01:36:52] (ordfører for saken): Stortinget vil i denne saken vedta en rekke endringer i opplæringsloven. De fleste lovendringer blir vedtatt med bred enighet i komiteen. Jeg vil redegjøre for lovforslagene og regner med at de ulike partiene vil klargjøre sitt ståsted.

Jeg vil først og fremst takke komiteen for et godt samarbeid i prosessen.

Det å kunne lese og skrive og å ha en god forståelse for tall er nesten en nødvendighet for å kunne klare seg i livet og for å kunne få en god jobb. Det er i dag for mange elever som ikke har god nok kunnskap til å kunne lese og skrive, og som ikke har god nok tallforståelse i de første skoleårene. For mange går ut av skolen uten å kunne lese eller skrive godt nok.

Frafallet i den videregående skole er for høyt, og det er et stort og alvorlig samfunnsproblem at én av tre unge ikke fullfører videregående skole på fem år. Mange av dem har ikke gode nok skrive- og leseferdigheter eller god nok tallforståelse. Frafallet begynner tidlig. Derfor er det viktig å sette inn tiltakene tidlig – så tidlig som mulig.

Det er derfor en merkedag at Stortinget i dag vedtar å innføre plikt til tidlig innsats fra 1.–4. klassetrinn i norsk, samisk og matematikk. Forslaget om tidlig innsats skal ikke være spesialundervisning, og innføring av plikten skal ikke påvirke elevenes rett til spesialundervisning. Plikt til tidlig innsats kommer som en ytterligere styrking av den tilpassede opplæringen på 1.–4. klassetrinn i norsk, samisk og matematikk, og skal være rettet mot elever med svake ferdigheter i lesing og regning.

Det å øke lærertettheten er et sentralt virkemiddel for å oppfylle plikten til tidlig innsats. Økning i lærertettheten på 1.–4. klassetrinn skal ikke skje på bekostning av lærertettheten i andre fag og på andre trinn.

Det ble i budsjettet avsatt midler til å innføre plikt til tidlig innsats fra høsten 2009, og det vil bli lagt inn midler for helårig virkning i statsbudsjettet for 2010 på om lag 1 milliard kr. Det vil bety om lag 2 000 flere lærere på 1.–4. klassetrinn i grunnskolen.

Sosial tilhørighet og et godt læringsfelleskap er nødvendig for at alle elever skal lære og trives. Det er nødvendig å lære å samarbeide med andre, diskutere og løse konflikter når de oppstår.

Komiteen mener det er nødvendig at det framgår tydelig av loven at elevene i opplæringen skal deles i klasser eller basisgrupper som skal ivareta deres behov for sosial tilhørighet. Lovendringen innebærer at klassen/basisgruppen blir koplet til kontaktlærerordningen. Loven innebærer en lovfesting av at klassen/basisgruppen skal ha

en eller flere kontaktlærere som har særlig ansvar for de praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjøremålene som gjelder klassen/basisgruppen og de elevene som er der, bl.a. kontakt med hjemmet. Kontaktlæreransvaret blir utvidet til å omfatte ansvar for klassen/basisgruppen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til denne lovendringen. Fremskrittspartiet ønsker at det i lovs form skal åpnes for at man kan inndele etter faglig nivå.

Vi vil i dag vedta en plikt for skoleeier til å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i grunn- og videregående opplæring, og det skal knyttes til læringsresultat, frafall og læringsmiljø.

I innstillingen understreker komiteen at hvert enkelt barn har rett til et godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Komiteen mener den årlige rapporten må inneholde hvordan skolene jobber for å bekjempe mobbing.

I innstillingen ber komiteen Regjeringen sikre at den årlige rapporten omfatter hvordan skolen imøtekommer krav til universell utforming og tilgjengelighet.

Komiteen ser det som viktig at skoleeierne og de folkevalgte organene har et tydelig ansvar og engasjement i skolens utvikling. Komiteen foreslår å lovfeste at den årlige rapporten skal drøftes i både kommunestyre og fylkesting og følges opp av skoleeier, og at det blir vedtatt en lovendring når det gjelder dette, i dag.

Det foreslås også en presisering av minoritetslevers rett til utvidet opplæring. Komiteen støtter forslaget fra Regjeringen.

Komiteen støtter departementets forslag om en presisering av plikten i opplæringsloven og privatskoleloven til å kartlegge minoritetsspråklige elevers ferdigheter i norsk, slik at det sikres at de får oppfylt sine rettigheter dersom de har behov for særskilt språkopplæring.

Skole-hjem-samarbeidet er viktig, og komiteen støtter forslaget fra departementet om at man i loven skal presisere dette. Man understreker også fra komiteens side at de retningslinjene som skal utarbeides, skal utarbeides i samarbeid med Foreldreutvalget for grunnopplæringen.

Helt til slutt vil jeg bare komme med noen kommentarer til det nye faget fysisk aktivitet, som ikke er etablert i skolen i dag. Det å innføre dette faget er ekstremt viktig for både fysisk og psykisk helse, for læringsmiljøet og for læringsutbyttet. Det er utarbeidet forslag til forskrift om fysisk aktivitet i grunnopplæringen, som er sendt på høring.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [01:42:16]: Det er meget bekymringsfullt at 20 pst. av norske elever går ut av skolen som funksjonelle analfabeter i den forstand at de ikke kan lese, skrive eller regne godt nok. Igjen får Stortinget seg forelagt en sak hvor intensjonen er god, men helheten og virkemidlene uteblir.

Begrepet «tidlig innsats» trekkes fram igjen, denne gang for elever på 1.–4. klassetrinn – lovfesting av rettighet til tilpasset opplæring for elever som er svake i lesing og regning, kommunal plikt til å øke lærertettheten overfor denne elevgruppen uten at det er snakk om spe-

sialundervisning. Hvem kan vel være uenig i intensjonen?

Uansett politisk ståsted tror jeg alle i denne sal mener det oppriktig når de sier at de ønsker at den enkelte elev skal få høyest mulig læringsutbytte. Da gjenstår det bare hvilke virkemiddel en er villig til å bruke for å nå målet. Som tidligere kommune- og fylkespolitikker har jeg gjen-tatte ganger opplevd den tverrpolitiske frustrasjonen som har bredd seg lokalt når en har fått nye lovpålegg fra Stortinget som ikke er fulgt opp med økonomiske midler og ressurser til å løse oppgavene.

Fremskrittspartiet frykter oppriktig at kommunene som skoleeiere nå ser seg tvunget til å flytte fagutdannede lærere fra andre fag og andre trinn for å møte lovkravet om forsterket opplæring på de første fire klassetrinn. Hadde det vært nok lærerressurser å ta av, hadde ikke dette vært noe problem, men den situasjonen befinner vi oss ikke i.

Stortinget bevilget midler til 1 600 nye lærerstillinger, men kommunene klarte å få på plass åtte i løpet av fjor-året, var den meldingen vi fikk i februar i år. Regjeringspartiene kaster fram flere andre tall i denne innstillingen for å pynte på bildet, men faktum er at kommunene har store problemer med å få ansatt flere lærere, både fordi den totale økonomiske situasjonen er meget vanskelig og også fordi en heller ikke kan pumpe lærere opp av Nordsjøen.

Jeg har merket meg at regjeringspartiene uttrykker bekymring for at det er så stor økning i tallet på lærere uten godkjent utdanning. Vel, for en som har 30 års fartstid i offentlig sektor, de siste årene før jeg kom på Stortinget også med stort økonomi- og personalansvar og ansvar for å ansette folk, vet jeg hvordan rammefinansiering fungerer i praksis. Og jeg vet hvordan det er når pengene ikke strekker til. Ufaglært arbeidskraft er billigere enn faglært. Når en har behov for hender og hoder, presses kommunale ledere til det ytterste i retning av å senke det kvalitative tilbudet for å få tilstrekkelig antall årsverk på plass. Slik er virkeligheten der ute, og i den finner en også hovedgrunnen til at undertegnede i sin tid meldte seg inn i Fremskrittspartiet, som tross alt står for en helt annen finansieringsmåte av skole- og helsetjenestene.

Når det gjelder forslaget om organisering i grupper, har jeg tidligere i dag vært inne på det under behandlingen av Fremskrittspartiets forslag. Jeg ser derfor ikke behov for å kommentere det ytterligere, men vil bare varsle at hvis Fremskrittspartiets forslag i sak nr. 5 mot formodning ikke skulle få flertall, vil Fremskrittspartiet subsidiært støtte forslaget til endring i § 8-2, som tross alt er en forbedring i forhold til dagens lov.

Norsk næringsliv har i en årrekke klaget over at de drukner i skjemaveldet. Tilsvarende situasjon er vi i ferd med å få i offentlig sektor. Allikevel skal vi i dag gå inn for ytterligere rapportering. Dette dreier seg om en tilstandsrapport som skal kunne benyttes som styringsverktøy for skoleeier. Fremskrittspartiet støtter denne rapporteringen, men vil samtidig understreke viktigheten av at det må foretas en kritisk gjennomgang av alle skjemaer og rapporter som lærere, rektorer og skoleeiere må fylle ut. Denne rapporteringen stjeler tid som kunne vært brukt til undervisning, og vi må komme oss bort fra «kjekt å

ha» og over til «need to know». Det må være elevenes læringsutbytte som må ha hovedfokus, og viktige elementer her er også hjem-skole-samarbeid og elevenes arbeidsmiljø. I forbindelse med det siste aspektet vil jeg trekke fram Fremskrittspartiets forslag om å bekjempe mobbing, samtidig som jeg gledelig konstaterer at Fremskrittspartiets forslag om hjem-skole-samarbeid som ble nedstemt for to år siden, nå vil bli en lovfestet realitet.

Ellers merker vi oss at Regjeringen ikke har oversikt over den samlede støtten fra det offentlige til landslinjene. Vi har gjentatte ganger fått høre hvorfor det er så viktig å ha en forvaltningsstruktur som snarere er tilpasset en befolkning på 47 millioner mennesker enn på 4,7 millioner. Men det minste en må kunne forlange, er at departementet har en samlet oversikt over hvor mye av skattebetalernes penger som går til å finansiere ulike skoletilbud. Vi kan ikke ha det slik at det offentlige framstår som et trehodet troll hvor det ene hodet ikke aner hva de to andre driver med.

Jeg vil også i dag merke meg regjeringspartienes stemmegivning når det gjelder det som berører NTG og Wang. For en som kommer fra Østfold, er jeg redd vi får en reise av det som skjedde i avstemningen om passasjertaket på Rygge. Selvsagt gir det Fremskrittspartiet gode argumenter i valgkampen, men jeg frykter at den behandlingen Regjeringen utsetter disse skolene for, vil føre til et redusert tilbud kommende skoleår.

Ellers er det verdt å merke seg at regjeringspartiene, som før valget i 2005 lovet varm mat til alle elevene nå sliter med å få på plass kald mat i form av frukt og grønt. Vi får inderlig håpe at denne regjeringen får avløsning snart, for ellers ender vi vel opp med frossenmat.

Jeg vil med dette få lov til å ta opp de forslag Fremskrittspartiet står alene eller sammen med andre partier om.

Presidenten: Representanten Jon Jæger Gåsvatn har teke opp dei forslaga han refererte til.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [01:47:05] (komiteens leder): Det er fra de foregående talerne redegjort greit for de forslagene der komiteen står sammen om å støtte Regjeringas innstilling.

Jeg vil bare kort nevne at det er gledelig at vi har en debatt i salen i dag hvor det ser ut til å være full enighet om begrepet «tidlig innsats», og at tidlig innsats er viktig. Det er det mange av oss som har ment i mange år, og det er bra at det nå er blitt allment politisk felleseie.

Så vil jeg knytte en kommentar til spørsmålet om rapportering, for det er klart at den rapporteringsplikten som nå innføres, har ulike sider. Det kan føre til mer byråkratisering, og det kan føre til merarbeid for lærerne og for alle dem i skoleadministrasjonen som skal utføre dette. Men jeg tror det er viktig å understreke at uansett hvordan vi gjør det, må det bli mer enn en pliktøvelse. Det må være gjennomarbeidet, det må være informativt, og det må fokusere på resultater og være tilgjengelig for alle interesserte.

Når det gjelder fysisk aktivitet, tror jeg ikke det hersker

noen uenighet her i salen om at det er viktig. Det er en viktig del av skolehverdagen, og det er viktig for at barn skal kunne klare å konsentrere seg gjennom en lang dag. Men det som skjer med denne lovproposisjonen, er jo at man i realiteten innfører et nytt fag, fysisk aktivitet, ved siden av det ordinære kroppsøvningsfaget, men i det nye faget er det ikke krav om at de som skal drive undervisningen, har den rette kompetansen. På denne bakgrunn kommer Høyre for sin del – og også andre partier her i salen – til å stemme imot lovendringsforslaget i § 2-3 tredje ledd.

Både Norges Toppidrettsgymnas, NTG, og Wang er i dag i en veldig vanskelig økonomisk situasjon, og det er en stor fare for at de må redusere skoletilbudet sitt fra skoleåret 2009/2010. Det har vært en underfinansiering over lang tid, og i dag er det slik at skolene får et toppidretts-tilskudd bare for 810 av 1 380 elever. Det er en tydelig forskjellsbehandling av private og offentlige toppidretts-tilbud, og som representanten Jon Jæger Gåsvatn påpekte, er det en stor fare for at det kan gå så hardt ut over tilbudet at mange elever vil stå uten et toppidrettstilbud neste skoleår.

Når det gjelder frukt og grønt, er det heller ingen uenighet i salen om at god ernæring er viktig for god læring. Jeg vil allikevel påpeke at det som er i ferd med å skje med hensyn til den lovparagrafen i opplæringsloven om plikt til å tilby frukt og grønt, er at mange kommuner blir lovbrøytet dersom de prioriterer å ansette en lærer i stedet for f.eks. å tilby frukt og grønt til elevene. Det er en situasjon jeg syns er uholdbar. Vi har tidligere i Stortinget her i kveld diskutert et forslag fra Fremskrittspartiet om en ny finansieringsmodell for grunnsopplæringen, der alle andre partier stemte imot, under henvisning til at det var viktig med et kommunalt selvstyre. Det må man jo også kunne trekke fram i denne debatten – det kommunale selvstyret og at kommunene skal kunne vurdere hva som er viktigst. Hvis det er slik at det er viktigere å ansette flere lærere enn å tilby frukt og grønt, mener jeg kommunene skal ha den friheten, på samme måte som de skal ha friheten til å vurdere om de f.eks. vil tilby flere timer enn frukt og grønt til elevene.

Det er mange kommuner som allikevel ønsker å tilby frukt og grønt – og det er helt fint – men da er det fordi det er en kommunal prioritering, og ikke fordi det er lovpålagt fra statens side. Jeg tror vi framover også vil få se ganske mange eksempler på det som i hvert fall Høyres stortingsgruppe og flere andre også har fått opplysninger om i den seinere tid, nemlig at frukt og grønt-ordningen ikke fungerer spesielt godt. Det koster kommunene et sted mellom 220 mill. kr og 250 mill. kr i året, som mange kommuner kunne ønske at de hadde fått lov til å bruke på andre ting som er viktige for læring.

Høyre stemte imot da dette ble lovpålagt i opplæringsloven, og vi fremmer i dag et forslag om å oppheve denne lovfestingene.

Jeg tar samtidig opp de forslag som Høyre er medforlagsstiller til.

Presidenten: Representanten Ine Marie Eriksen Søreide har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Dagrun Eriksen (KrF) [01:51:34]: Som flere har sagt, samler dette lovforslaget komiteen på de fleste punkter. På noen elementer har til og med regjeringspartiene kommet oss i møte, noe som vi er glad for. Slik bør det også være i et parlament.

Kristelig Folkeparti støtter ikke forslaget om å lovfeste plikten til tidlig innsats i fagene norsk eller samisk og matematikk på 1.–4. årstrinn. Grunnen er at vi er skeptiske til å lovfeste uten at det gis virkemidler når noe ikke fungerer. Da blir resultatet fort en ansvarsforskyvning mer enn en problemløsning. En lovfesting vil ikke ha noen verdi om den ikke følges opp med f.eks. økt lærertetthet. Vi vet at i den prosessen kommunene er inne i nå, er det beinharde prioriteringer, og i de budsjettene som de behandler, kuttes det nå i antallet stillinger i grunnskolen.

Vi foreslår derfor å innføre nasjonale normer for lærertetthet. Realiteten i skolen er at mange elever opplever å bli satt i klasser med opptil 28 elever. Dette kan tyde på at det noen steder kuttes i antall lærestillinger på grunn av de stramme budsjettene. Det gir en uholdbar lærings situasjon. For å lykkes med tidlig innsats og tilpasset opplæring må lærere få nok tid til den enkelte elev. Dette forutsetter at vi faktisk klarer å skaffe flere lærere i skolen.

Sosial tilhørighet er viktig for å oppnå god læring og trivsel. Det er derfor bra at begrepet klasse legges inn i opplæringsloven for å unngå misforståelser i retning av at klasseorganisering ikke lenger er tillatt. Det er også positivt at kontaktlærerne får et lovfestet ansvar for klassen. Dette vil bl.a. være viktig for å imøtekomme elevenes behov for sosial tilhørighet. Samtidig er det viktig å påpeke at kontaktlærerne vil kunne få behov for å få frigjort tid til denne viktige delen av oppgavene, og at dette igjen vil kunne kreve ekstra ressurser og større lærertetthet.

Kristelig Folkeparti støtter også forslaget om å pålegge kommuner og fylkeskommuner å utarbeide årlige tilstandsrapporter, men samtidig er det allerede en altfor stor del av lærernes arbeidstid som går til andre oppgaver enn det å være pedagog. Det er derfor viktig at denne rapporten ikke kommer i tillegg til alt det byråkratiet de skal gjøre, men at den erstatter en del av de rapporteringene som lærerne allerede skal gjøre. Det er også viktig at rapporten blir debattert hos skoleeier, slik at det kan bli et verktøy til skoleutvikling lokalt – vi er glad for den presisering som regjeringspartiene nå gjør.

Rapportene må også inneholde en vurdering av hvordan formålsparagrafen, hjem–skole–samarbeid og kampen mot mobbing er fulgt opp på den enkelte skole. Gjennom en bevisstgjøring av hjemmets rolle både hos ansatte i skolen og hos foreldrene, myndiggjøring av alle foreldre og kunnskap om gevinsten ved et godt samarbeid mellom hjem og skole, vil det kunne føre til en større grad av sosial utjevning i skolen. Det er derfor avgjørende at både Regjeringen og alle skoler igjen fokuserer på å bekjempe mobbing. Det nytter ikke med et hvileskjær i kampen mot mobbing. Bare gjennom et konstant fokus og vedvarende jobbing vil vi kunne bekjempe dette problemet. Barn som mobbes, fortjener en tryggere og bedre hverdag.

Vi er enige i presiseringen av plikten til foreldresamarbeid i grunnskolen og videregående opplæring. Det er

viktig at man så snart lovendringen er vedtatt, setter i gang arbeidet med forskrift som legger føringer for hvordan samarbeidet mellom hjem og skole skal foregå på ulike trinn i grunnutdanningen. Jeg er derfor glad for at regjeringspartiene har gitt sin støtte til forslaget om å utarbeide forskrift på hvordan skole–hjem–samarbeidet skal foregå på de ulike nivåene, og at dette skal gjøres i samarbeid med Foreldreutvalget for grunnopplæring.

Private skoler for funksjonshemmede må få et tydeligere godkjenningsgrunnlag. Mange av skolene for funksjonshemmede gir unike tilbud som bygger på spesiell kompetanse utviklet over år, noen av skolene driver også utdanning for voksne uten rett. Tilbudet ved disse skolene finnes ofte ikke ved de offentlige skolene. Det ligger en stor verdi i å opprettholde skoler som kan sikre barn og voksne med et særskilt behov for tilrettelagt opplæring et tilbud, og det er etablert en rekke private tilbud som har lyktes godt overfor denne gruppen.

Jeg tar opp de forslagene som Kristelig Folkeparti fremmer sammen med andre og det vi har alene.

Presidenten: Representanten Dagrun Eriksen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Trond Lode (Sp) [01:56:33]: I St.meld. nr. 16 for 2006–2007, Tidleg innsats for livslang læring, fikk vi synleggjort ein del manglar ved norsk skule. Noko av det viktigaste var at vi i Noreg sette inn nødvendige hjelpetiltak for elevane altfor seint. Det er viktig å styrkja innsatsen tidleg for at den enkelte elev skal få høgast mogleg læringsutbytte og luktast i skulen. Jo, tidlegare tiltaka blir sette inn, desto meir verknadsfullt og mindre ressurskrevjande vil det vera. Det er i dag for mange elevar som ikkje lærer godt nok å lesa og skriva, eller som ikkje har god nok talforståing dei første skuleåra.

I St.meld. nr. 31 for 2007–2008, Kvalitet i skulen, vert det peika på mange gode verkemiddel for å få ein betre skule. Det er noko av dette vi «ordnar» opp i med dei lovendingane som blir fremma i dag. I meldinga om kvalitet i skulen vart det sagt at det ville koma forslag om ei lovfesta plikt til tidleg innsats i norsk eller samisk og matematikk på 1.–4. trinn samt ressursar til gjennomføring av plikta. Vi kan i dag konstatera at det er følgt opp. Det er avsett midlar til å innføra plikt til tidleg innsats frå hausten 2009. Det vil òg verta lagt inn midlar for heilårleg verknad i statsbudsjettet for 2010, som vil vera om lag 1 milliard kr.

Auka lærartettleik er eit sentralt verkemiddel for å oppfylle plikta til tidleg innsats på 1.–4. trinn. Skuleeigaren har fridom til sjølv å velja korleis ein ønskjer å innretta seg for å innfri loven. Men det er viktig at skulen har lærarar med kompetanse i lese- og rekneopplæring. I tillegg kan det vera hensiktsmessig å nytta spesialisert fagpersonell med slik kompetanse. Men det er sjølv sagt òg viktig å understreka at auken av lærartettleiken på 1.–4. trinn ikkje skal skje på kostnad av lærartettleiken i andre fag og på andre trinn.

I St.meld. nr. 31, Kvalitet i skulen, som det òg er vist til tidlegare, varsla departementet justering av opplærings-

lova § 8-2 om organisering av elevane i grupper, slik at den sosial tilhøyringa til ei gruppe blir styrkt.

Det er viktig at det går tydeleg fram av loven at elevane i opplæringa skal bli delte i klassar eller basisgrupper som skal ivareta deira behov for sosial tilhøyring. Lovforslaget inneber at klassen/basisgruppa vert kopla til kontaktlærarordninga. Forslaget inneber ei lovfesting av at klassen/basisgruppa skal ha ein eller fleire kontaktlærarar som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen/basisgruppa og dei elevane som er der, m.a. kontakten med heimen.

Det vart òg varsla ei lovfesting av plikt for skuleeigaren til å utarbeida ein årleg rapport om tilstanden innafor grunnskuleopplæring og vidaregåande opplæring i den nemnde St.meld. nr. 31.

Etter opplæringsloven har kommunar og fylkeskommunar og privatskular plikt til å ha eit forsvarleg system for å vurdere om krava i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylde. Men det blir ikkje stilt krav til rapportskriving på dette feltet. Det er etter Senterpartiet sitt syn heilt klart fornuftig at Noreg lovfestar eit krav til skuleeigaren om at det skal verta utarbeidd ein årleg rapport om tilstanden innafor den opplæringa skulen har ansvaret for. Formålet er at ein på ein betre måte kan setja i verk dei tiltaka det er avdekt behov for.

Fysisk aktivitet utanom kroppsøvningsfaget er ikkje etablert i grunnskulen i dag. Senterpartiet høyrer med til dei som meiner at innføring av to veketimar til fysisk aktivitet på barnetrinnet utanom kroppsøvningsfaget vil gje positive effektar som betre læringsutbytte for elevane, samtidig som det vil vera eit helsefremjande tiltak for den enkelte. Fysisk aktivitet skal vera ein del av den obligatoriske grunnskuleopplæringa og inngå som ein del av ein meir heilskapleg skuledag, der ein legg til rette for ein meir variert og aktiv skuledag for elevane. Fysisk aktivitet verkar positivt både for psykisk og fysisk helse, for læringsmiljøet og læringsutbyttet.

Kommunane har vidare ei lovpålagt plikt til å halda elevane med gratis frukt og grønt i skuletida. Ordninga gjeld alle elevane der det er ungdomstrinn, 8.–10. trinn, og kombinerte skular, 1.–10. trinn. Det er løyvd ekstra midlar til kommunane som skal brukast til frukt og grønt i skulen.

Senterpartiet meiner det er viktig å sikra at kommunane følgjer opp ordninga med frukt og grønt. Dette er eit viktig tiltak som kan bidra til gode kosthaldsvanar hjå barn og unge og leggja grunnlaget for meir læring, sidan kosthald og næringsinntak påverkar konsentrasjonen og føresetnadene for god læring.

Odd Einar Dørum (V) [02:01:40]: Det er ikke tid for de lange resonnement, men for de korte meldinger.

Venstre stemmer slik som saksordfører har gjort rede for, men som jeg skal presisere. Venstre er for en lovfesting av tidlig innsats. Vi tror at det er viktig. Vi har presisert at det krever ressurstilførsel. Det får komme til uttrykk når man lager budsjetter, og når man drøfter budsjetter i Stortinget.

Vi er imot å lovfeste en fysisk aktivitet som ikke er knyttet til selve kroppsøvningsfaget. Det er et standpunkt vi har hatt før, og det betyr at vi kommer til å stemme imot

§ 2-3 tredje ledd i opplæringsloven og en tilsvarende paragraf i privatskoleloven. Vi stemmer også sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti når det gjelder å oppheve plikten til frukt og grønt. Det gjør vi fordi vi generelt sett mener at skolen, når man har begrensede ressurser til rådighet og er nødt til å prioritere, får konsentrere seg om primæroppgavene i skolen, som er opplæring og det å ha nok lærere. Vi kjenner til en serie kommuner hvor økonomien har vært så trang at man heller har valgt å bruke penger på lærere. Det har man da ikke fått lov til å gjøre. Vi ønsker ikke å sette skolen i en slik situasjon at frukt og grønt går først. Vi har selvfølgelig ikke noe imot en fornuftig ernæringspolitikk. Det kan bl.a. sikres ved at vi har fagkrav for å undervise i alle fag. Det har ikke den sittende regjering vært villig til å gjøre. Vi vet f.eks. at en stor del av lærerne i en del småfag mangler kompetanse, bl.a. når det gjelder det som går på matstell og helse. Når det gjelder det å stille fagkrav til alle lærere i skolen – uansett om de skal være nytilsatte, eller de skal være det allerede i dag – mener Venstre at det skal gjelde uansett når lærerne er der, både de som er der i dag, og de som kommer senere. Vi knytter det sammen med vår generelle satsing på en systematisk videreutdanning for alle lærere i alle fag.

Dessuten har vi noen kloke ord som stortingskollega Line Henriette Holten Hjemdal i sin tid fikk høre da hun spurte en lærer i Østfold om hva hun skulle gjøre med sin 8-åring. Hun fikk da beskjed om at skolen forventet tre ting, at barnet var uthvilt, at matpakken var OK, og at barnet kunne si god dag. Så skulle skolen ta seg av resten. Det er et forsøk på å gjenerobre det som i sin tid het den protestantiske pliktetikken, men som på andre måter kan forstås som en gjensidig forståelse mellom skole og hjem om gjensidige rettigheter og plikter.

Når det så gjelder andre sider ved denne saken, framgår de av forslagene. Kanskje det viktigste, som jeg skal kommentere, er det forslaget som vi er med på, sammen med en samlet komité, om å lage en tilstandsrapport om innholdet i skolen. Vi ser ikke det slik i Venstre at det vil være en byråkratisering. Vi ser at det vil nettopp være en anledning for at man lokalt diskuterer innholdet i skolen. Sagt på en annen måte: Skoleeier, gjennom vedtak i Stortinget, gjør det som allerede faktisk er avtalt mellom partene i arbeidslivet. Der heter det nemlig i avtaleverket mellom KS og utdanningsorganisasjonene at man skal fastsette mål for virksomheten i skolen før man vedtar lokal arbeidstid og arbeidstidsavtaler.

Det er mitt inntrykk at det skjer i veldig liten grad, slik at når man nå gjør det klart at man lager en slik tilstandsrapport og den blir diskutert, er det etter Venstres oppfatning et veldig viktig tiltak for å sikre at vi får diskutert innholdet i skolen. Det knytter seg også til en debatt vi hadde for noen timer siden, om hvordan vi kan opptre for å bekjempe og avverge mobbing og holde et godt sosialt miljø, samtidig som det selvfølgelig vil fokusere på hva slags kvalitet vi har på læringsmiljøet.

Med disse merknadene vil vi stemme slik som vi har gjort rede for. Gjennom de forslag som ellers er tatt opp av andre og hvor Venstre er med i forslagene, er det en redegjørelse på dette tidspunktet av døgnet.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [02:05:53]: Eg trur eg kan nøye meg med å seie at eg er glad for at det er eit så breitt fleirtal som står bak dei fleste lovendringsforslaga, og at eg elles synest at når det gjeld dei forslaga det elles er ueinigheit om, har regjeringspartia gjort greie for sitt syn på ein god måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dagrun Eriksen (KrF) [02:06:22]: Hvis en elev med minoritetsbakgrunn har behov for spesialundervisning og trenger utvidet opplæringstid, sikrer vi gjennom denne loven at man nettopp får en mulighet til en utvidet tid på inntil to år. Dette er fordi regjeringspartiene og opposisjonen i komiteen mener det er viktig at så mange som mulig klarer å fullføre videregående utdanning. Men det er én gruppe av disse elevene med minoritetsbakgrunn som trenger en utvidet mulighet, nemlig de som går på private skoler, for i dag vil ikke de ha en hjemmel for å kunne ha rett til en utvidet opplæringstid.

Vil statsråden ta initiativ til at det også skal gjelde for denne gruppen elever, slik at disse elevene ikke må bytte over til en offentlig skole for å få fullført sin utdanning?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [02:07:09]: Eg trur eg må få kome tilbake til det spørsmålet når eg har fått kikka nærare på det. Det skal eg gjere, og eg skal då melde frå om korleis vi vil følgje opp den problemstillinga.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk. Det er heller ikkje fleire som har bedt om ordet til sak nr. 6.
(Votering, sjå side 708)

Etter at det var ringt til votering, sa **presidenten:** Odelstinget skal da votere i sakene nr. 1–6.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (videreføring av sesjonsordningen og innføring av sesjonsplikt for kvinner)

I

I lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt gjøres følgende endringer:

§ 4 annet ledd skal lyde:

Kongen treffer nærmere bestemmelser om fra hvilket tidspunkt verneplikten inntre for yngreårige som etter eget ønske utskrives i henhold til § 20 fjerde ledd.

§ 9 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. Ordinær tjeneste: Førstegangstjeneste og *repetisjons-tjeneste*, eventuelt med befals- og annen særopplæring.

§ 20 skal lyde:

Menn og kvinner som oppholder seg her i riket, og som ikke åpenbart er helt udyktig til militærtjeneste, er utskrivningspliktig fra 1. januar i *det år han eller hun fyller 18 år*. De som da er utenfor riket blir utskrivningspliktige straks de kommer hit.

Utskrivningsplikten for menn opphører når verneplikten inntreir eller når han blir kjent fri for verneplikt. Utskrivningsplikten for kvinner opphører etter endt klassifisering. Utskrivningsplikten bortfaller for menn og kvinner dersom man ikke blir innkalt til sesjonens del II innen utløpet av det år man fyller 28 år.

Utskrivningen omfatter:

1. *Innrulling av de utskrivningspliktige i Vernepliktsverkets hovedrulle.*
2. *Klassifisering av de utskrivningspliktige for å fastslå deres tjenestedyktighet og øvrige forutsetninger for tjeneste.*

Menn og kvinner som ennå ikke er blitt utskrivningspliktig, kan etter nærmere bestemmelser av Kongen likevel tillates å bli utskrevet, dog ikke tidligere enn fra 1. januar i det år *han eller hun* fyller 17 år. *Vedkommende* er i så fall utskrivningspliktig så snart tillatelsen er meddelt *ham eller henne*.

I krig eller når krig truer kan Kongen *gi nærmere regler om utskrivningsplikten for menn*. Kongen kan under slike forhold bestemme at utskrivningsplikten skal omfatte også menn utenfor riket og *gi nærmere regler om fremgangsmåten ved utskrivningen. Reglene kan fravike denne lov.*

§ 23 skal lyde:

Vernepliktsverket er utøvende ledd for den felles vernepliktsforvaltning og ledes av Sjefen for Vernepliktsverket. *Sjefen for Vernepliktsverket* er direkte underlagt Forsvarssjefen.

Kongen gir nærmere regler om Vernepliktsverkets organisasjon og gjøremål, herunder behandlingen av spørsmål som vedrører verneplikten og dens avtjening.

§ 24 oppheves.

§ 25 skal lyde:

Innrullingeringen foretas ikke tidligere enn i året forut for utskrivningsåret, med mindre Kongen på grunn av særlige forhold bestemmer noe annet. Den som ifølge § 20 blir utskrivningspliktig utenfor normalalderen, skal innrulleres så snart som mulig.

De nærmere bestemmelser om innrullingeringen fastsettes av Kongen.

§ 27 skal lyde:

Sesjon holdes etter innrulling av ny årsklasse, og *gjennomføres i to deler*. Dersom frammøte til sesjonens andre del ikke har latt seg gjennomføre innen rimelig tid

og klassifisering etter §§ 26 og 29 ikke har vært mulig, kan allikevel personell som ikke åpenbart er helt udyktige utskrives, og deres tjenestedyktighet avgjøres ved frammøte til tjeneste.

Sesjonens første del innebærer at alle utskrivningspliktige avgir en egenerklæring uten at personlig frammøte kreves. Dette gjelder også utskrivningspliktige som ikke er blitt klassifisert tidligere og som ikke har fått utsettelse med utskrivning i henhold til § 21.

Sesjonens andre del innebærer personlig frammøte for klassifisering. Til sesjonens andre del kan innkalles utskrivningspliktige som på bakgrunn av sesjonens første del anses egnet for tjeneste i Forsvaret, og utskrivningspliktige som ikke besvarer egenerklæringen i sesjonens første del. Også andre utskrivningspliktige og vernepliktige som skal undersøkes på ny, kan innkalles til sesjonens andre del.

Kongen gir nærmere regler om gjennomføring av todelt sesjon.

Sesjonsstedet velges med sikte på å spare reiser og tid for de møtepliktige.

Kongen med Stortingets samtykke gir regler om godtgjørelse for frammøte til sesjon.

§ 28 oppheves.

§ 31 første ledd skal lyde:

Legekjennelser som er avgitt før den vernepliktiges første frammøte til tjeneste, og som ikke går ut på at han er udyktig til enhver militærtjeneste, kan tas opp til ny avgjørelse ved frammøtet. Avgjørelsen treffes av en nemnd som skal bestå av minst to leger, hvorav den ene fortrinnsvis skal være sanitetsoffiser. I krig kan Kongen bestemme at nemnda skal bestå av minst en lege og en offiser. Når forholdene tillater det, kan nemnda tilkalle ytterligere ekspertise etter behov.

§ 34 første ledd skal lyde:

Kongen gir nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i § 33, herunder hvordan *vernepliktige og frivillige* etter sesjon skal fordeles til tjeneste i Forsvaret.

§ 35 skal lyde:

Resultatet av utskrivningen meddeles den enkelte mann eller kvinne på den måte Kongen bestemmer.

§ 36 skal lyde:

Vernepliktsverket fører en hovedrulle over alle utskrivningspliktige og vernepliktige.

Kongen gir nærmere bestemmelser om innhold og oppbevaring av *hovedrullen*.

§ 37 skal lyde:

Er noen forbigått ved utskrivningen og feilen blir oppdaget eller årsaken til forbigåelsen bortfaller, skal han eller hun utskrives så snart som mulig.

Blir det brakt på det rene at noen er feilaktig utskre-

vet, skal han eller hun straks slettes av rullene og betraktes som ikke utskrevet.

§ 38 skal lyde:

Enhver vernepliktig kan uten hensyn til eget ønske om-disponeres til annen enhet i eller utenfor den forsvarsgren han opprinnelig er disponert til. Etter søknad kan han *omdisponeres* når vektige velferdsgrunner foreligger og tjenstlige hensyn ikke er til hinder for det.

Regler for godkjenning av *omdisponeringer* som ikke er bestemt av departementet, fastsettes av Forsvarssjefen.

§ 39 annet ledd skal lyde:

Den som på grunn av opphold utenfor riket ikke er utskrevet, skal melde seg for politiet straks han eller hun kommer til riket.

§ 40 første ledd skal lyde:

Menn og kvinner i utskrivnings- og vernepliktig alder plikter på oppfordring ved personlig frammøte eller skriftlig å gi opplysninger om forhold som har betydning for deres utskrivning og verneplikt og herunder å skaffe til veie attester og andre dokumenter som kreves framlagt. I rimelig utstrekning plikter de også på annen måte å godtgjøre riktigheten av sine opplysninger.

§ 43 skal lyde:

Enhver mann og kvinne plikter selv å påse at *sitt utskrivnings- og vernepliktsforhold* i rett tid kommer under behandling.

Den som ikke får slike meddelelser eller ordrer med hensyn til forhold som nevnt i første ledd og som han eller hun etter sin alder og sine øvrige forutsetninger skal ha, plikter å melde fra om dette til politiet eller Vernepliktsverket.

§ 46 første ledd skal lyde:

Til bruk for utskrivning, rulleføring og innkalling til tjeneste plikter offentlige myndigheter og tjenestemenn, arbeidsgivere og fartøysførere, bestyrere og private læreanstalter, ungdomshjem og sykehus, prester og forstandere i trossamfunn uten betaling å gi opplysninger, oppgaver og attestasjoner angående menn og kvinner mellom 17 og 45 år som er knyttet til dem eller registrert hos dem.

§ 48 skal lyde:

Med bøter straffes den som forsettlig eller uaktsomt

1. unnlater å oppfylle meldeplikt etter §§ 39 eller 43, unnlater å innhente tillatelse som nevnt i § 39 annet punktum eller overtrer reiseforbud gitt i medhold av § 39 tredje punktum;
2. uten gyldig forfall uteblir fra eller kommer for sent til møte som han eller hun er innkalt til i medhold av denne lov, møter i ikke edru tilstand, forlater møtet uten tillatelse eller ved sin opptreden hindrer eller forstyrrer møtets gang;
3. unnlater eller nekter å oppfylle noen av de plikter som

han eller hun er pålagt etter §§ 40, 41 eller 42, gir uriktige opplysninger om forhold som nevnt i § 40 eller ved sin atferd eller på annen måte søker å vildele vernepliktsmyndighetene ved bedømmelsen av hans eller hennes utskrivnings- eller vernepliktsforhold; eller

4. overtrer eller forsømmer sine plikter han eller hun er pålagt å ta vare på i henhold til § 44.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslaga nr. 1–3, frå Henning Skumsvoll på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 4, frå Olemic Thommessen på vegner av Høgre

Forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, lyder:

«Det innføres en unntaksbestemmelse knyttet til foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utlandsoperasjoner, slik at dette blir gjeldende fra 1978, og at rettighetene for de som har tjenestegjort fra 1978 likestilles med de rettigheter som gjelder fra 2010.»

Forslag nr. 3, frå Framstegspartiet, lyder:

«Det etableres en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen.»

Forslag nr. 4, frå Høgre, lyder:

«Lovfestet objektivt erstatningsansvar for skadde veteraner i henhold til ny § 12 b i lov om forsvarspersonell skal gjelde alle Forsvarets veteraner, også de som har tjenestegjort før lovens ikrafttredelse.»

Desse forslaga blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

lov

om endringer i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner)

I

I lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (forsvarspersonelloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt annet ledd skal lyde:

Forsvaret har et særlig ansvar for at personell som deltar i internasjonale operasjoner og deres pårørende blir godt ivaretatt før, under og etter endt tjeneste.

Ny § 12 a skal lyde:

§ 12 a. Rett til oppfølging

Personell som tjenestegjør og har tjenestegjort i internasjonale operasjoner har, ved behov, rett til psykiatrisk og psykologisk oppfølging fra Forsvaret i ett år etter endt tjeneste. Forsvaret har plikt til å tilby slik oppfølging og til å sørge for at overgangen til det sivile helsevesenet skjer på en for personellet betryggende måte.

Forsvaret har plikt til å tilby annen oppfølging i ett år etter endt tjeneste i den grad det er rimelig ut fra personellens helsetilstand og økonomiske stilling, tjenesteforholdets varighet og forholdene ellers.

Departementet kan gi forskrift med utfyllende regler om innholdet i og omfanget av oppfølging etter første og annet ledd.

Ny § 12 b skal lyde:

§ 12 b. Objektivt erstatningsansvar ved personskade i internasjonale operasjoner

Staten skal uavhengig av skyld erstatte tap påført sivilt eller militært personell på grunn av skade eller sykdom oppstått som følge av tjeneste i en internasjonal operasjon, herunder psykiske belastningsskader.

Staten hefter ikke på annet grunnlag for skade eller sykdom, herunder psykiske belastningsskader, som etter sin art faller inn under denne bestemmelsen.

Yrkesskadeforsikringsloven 16. juni 1989 nr. 65 §§ 12, 13 første ledd, 14 og 15 gjelder så langt ikke annet er bestemt i eller i medhold av denne lov.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om ordningens innhold og gjennomføring, herunder regler om utmåling av erstatningen.

Ny § 12 c skal lyde:

§ 12 c. Billighetserstatning

Departementet kan gi forskrift om billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner. Utbetaling etter forskriften skal samordnes med erstatningsutbetalinger på annet grunnlag fra staten til personell som deltar i internasjonale operasjoner.

§ 19 nytt tredje ledd skal lyde:

§ 12 a omfatter rett til oppfølging for personell som tjenestegjør i internasjonale operasjoner etter at bestemmelsen trådte i kraft. § 12 b omfatter skader og sykdom som er påført etter at bestemmelsen trådte i kraft.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen til I ny § 12 a første og andre ledd og forslaget nr. 1, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Ny § 12 a. første og andre ledd skal lyde:

Personell som tjenestegjør og har tjenestegjort i internasjonale operasjoner har, ved behov, rett til psykiatrisk og psykologisk oppfølging fra Forsvaret i fem år etter endt tjeneste. Forsvaret har plikt til å tilby slik oppfølging og til å sørge for at overgangen til det sivile helsevesenet skjer på en for personellet betryggende måte.

Forsvaret har plikt til å tilby annen oppfølging i fem år etter endt tjeneste i den grad det er rimelig ut fra personellens helsetilstand og økonomiske stilling, tjenesteforholdets varighet og forholdene ellers.»

Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil støtte forslaget frå Framstegspartiet.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen til I ny § 12 a første og andre ledd og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga frå komiteen vedteken med 54 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 02.14.56)

Presidenten: Det blir votert over I, § 19 nytt tredje ledd. Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil røyste imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen til I § 19 nytt tredje ledd blei vedteken med 40 mot 35 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 02.15.26)

Presidenten: Det blir votert over resten av I og over II.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen til resten av I og over II blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedteke.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

– forslaga nr. 1–3, frå Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre

– forslaga nr. 4 og 5, frå Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti

Forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for å fremme sak om full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager.»

Forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som legger til rette for forutsigbar og stabil vidare drift av studentbarnehagene.»

Forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utsette overføringen av det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren til kommunene til målet om full behovsdekning er nådd og til full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager er innført.»

Forslag nr. 5, frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå retningslinjer som pålegger alle kommuner å ha inntektsgradert foreldrebetaling for barnehageplasser.»

Desse forslaga blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

lov

om endringer i barnehageloven
(finansiering av ikke-kommunale barnehager)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager blir det gjort følgende endringer:

§ 8 sjettede ledd skal lyde:

Kommunen forvalter *de statlige øremerkede* tilskudde til ikke-kommunale barnehager i kommunen. *Kommunen kan ikke avkorte det kommunale tilskuddet etter § 14 som følge av et slikt statlig tilskudd.*

§ 14 skal lyde:

§ 14 Kommunaltilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er blitt rammefinansiert.

Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første og andre ledd, skal behandles likeverdig med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklages til fylkesmannen.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det blir først votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen til I § 14 og forslag nr. 3, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«§ 14 skal lyde:

§ 14 Kommunaltilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første ledd, skal behandles likt med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med lik behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklages til fylkesmannen.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen til I § 14 og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei tilrådinga vedteken med 40 mot 35 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 02.16.50)

Presidenten: Det blir så votert over I § 8 sjetteste ledd og II.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen til I § 8 sjetteste ledd og II blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Anders Anundsen sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) gjøres følgende endringer:

§ 2-10 nytt tredje ledd skal lyde:

Bortvisning fra enkelttimer kan uten hensyn til ovenstående, iverksettes overfor elever som på annen måte ikke retter seg etter ordensreglementet for skolen. I slike tilfeller kan bortvisning, etter fullmakt fra rektor, vedtas av læreren.

§ 3-8 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bortvisning fra enkelttimer kan uten hensyn til ovenstående iverksettes overfor elever som på annen måte ikke retter seg etter ordensreglementet for skolen. I slike tilfeller kan bortvisning, etter fullmakt fra rektor, vedtas av læreren.

§ 4A-9 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bortvisning fra enkelttimer kan uten hensyn til ovenstående, iverksettes overfor elever som på annen måte ikke retter seg etter ordensreglementet for skolen. I slike tilfeller kan bortvisning, etter fullmakt fra rektor, vedtas av læreren.

II

Loven trer i kraft straks.»

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:100 (2008–2009) – representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova), for å hjemle lærers bortvisning av bråkete elever fra enkelttimer – vedlegges protokollen.

Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil støtte forslaget frå Framstegspartiet.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga vedteken med 40 mot 35 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 02.18.23)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Jon Jæger Gåsvatn sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov
om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om
grunnskolen og den vidaregåande opplæringa
(opplæringslova)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) gjøres følgende endring:

§ 8-2 første ledd skal lyde:

Elevane kan delast i grupper etter behov. Inndelingane må vere pedagogisk grunngeven. Gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg. Organiseringa skal vareta elevane sitt behov for sosialt tilhør.

II

Loven trer i kraft straks.»

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:101 (2008–2009) – representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen

og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga vedteken med 59 mot 16 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 02.19.42)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det sett fram ni forslag. Det er:

- forslaga nr. 1 og 2, frå Jon Jæger Gåsvatn på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslaga nr. 3 og 4, frå Jon Jæger Gåsvatn på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Venstre
- forslaga nr. 5 og 6, frå Ine Marie Eriksen Søreide på vegner av Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslaga nr. 7 og 8, frå Jon Jæger Gåsvatn på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 9, frå Dagrud Eriksen på vegner av Kristeleg Folkeparti

Forslag nr 1, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at særskilt tilrettelagte skoler for funksjonshemmede kan søke departementet om husleiegodtgjørelse.»

Forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest utarbeide en oversikt over hvilke tilskudd landslinjene får fra det offentlige, både staten, fylkeskommunene og kommunene.»

Forslag nr. 3, frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at skolenes resultater i de nasjonale prøvene skal være en obligatorisk del av den årlige rapporten om tilstanden i grunnskolen og videregående opplæring.»

Forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag slik at alle private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, blir likebehandlet økonomisk i forhold til offentlige skoler med tilsvarende tilbud.»

Forslag nr. 5, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak der utfordringene knyttet til inaktivitet og manglende fysisk aktivitet kartlegges og analyseres. Denne gjennomgangen skal være utgangspunktet for hvilke kompetansekrav som skal stilles for å lede fysisk aktivitet og kroppsoving i skolen.»

Forslag nr. 9, frå Kristeleg Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til nasjonale normer for lærertett-
het i skolen.»

Desse forslaga blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Presidenten: Det blir først votert over forslaga nr. 7 og 8, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Opplæringsloven § 13-5 første ledd nytt siste punktum skal lyde:

Forskriften skal sikre lik rett til frukt og grønt for alle elever i grunnskolen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Privatskoleloven § 7-1 bokstav c nytt siste punktum skal lyde:

Forskriften skal sikre lik rett til frukt og grønt for alle elever i grunnskolen.»

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 59 mot 16 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 02.20.53)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 6, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Opplæringsloven § 13-5 og privatskoleloven § 7-1 bokstav c oppheves.»

Votering:

Forslaget frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 55 mot 19 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 02.21.18)

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

lov

om endringar i opplæringslova og privatskolelova

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort følgjande endringar:

§ 1-3 skal lyde:

§ 1-3 Tilpassa opplæring og tidleg innsats

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten.

På 1. til 4. årstrinn skal kommunen sørgje for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik, og er særleg retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning.

§ 2-3 tredje ledd skal lyde:

Departementet gir forskrifter om fag, om mål for opplæringa, om omfanget av opplæringa i faga og om gjennomføringa av opplæringa. *Departementet gir forskrifter om aktivitetar som ikkje er opplæring i fag.* Departementet gir forskrifter om vurdering av elevar og privatistar og

om klage på vurderinga, om eksamen og om dokumentasjon.

§ 2-3 fjerde ledd skal lyde:

Elevane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1-1 og forskrifter etter § 1-5.

§ 2-8 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

§ 3-1 femte ledd skal lyde:

Elev som etter reglane i kapittel 5 har rett til spesialundervisning, har rett til vidaregåande opplæring i inn-til to år ekstra når eleven treng det i forhold til opplæringsmåla for den enkelte. Før fylkeskommunen gjer vedtak om *utvida opplæringstid*, skal det liggje føre sak-kunnig vurdering av dei særlege behova eleven har. Retten gjeld også for elevar som har rett til opplæring i og på teiknspråk etter § 3-9, rett til opplæring i punktskrift etter § 3-10 eller rett til særskild språkopplæring etter § 3-12.

§ 3-4 andre ledd skal lyde:

Elevane, lærlingane og lærekandidatane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med forskrifter etter første leddet og i samsvar med §§ 1-1 og 3-3 og forskrifter etter § 1-5.

§ 3-12 nytt fjerde ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

§ 4A-2 tredje ledd skal lyde:

For opplæring etter denne paragraf gjeld § 5-1 andre ledd bortsett frå siste punktum, og §§ 5-3, 5-4, 5-5 og 5-6 tilsvarande.

§ 4A-6 skal lyde:

§ 4A-6 Innhaldet i opplæringa

§ 1-1 gjeld så langt det passar for opplæring etter dette kapitlet. Læreplanar etter §§ 1-5, 2-3, 3-4 og 6-4 gjeld med dei tilpassingar som følgjer av dette kapitlet.

§ 4A-12 skal lyde:

§ 4A-12 Tilpassa opplæring

§ 1-3 første ledd gjeld tilsvarande for opplæring etter dette kapitlet.

§ 8-2 skal lyde:

§ 8-2 Organisering av elevane i klassar eller basisgrupper

I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal vareta deira behov for sosialt tilhør. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør. Klassane, basisgruppene og gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg.

Klassen eller basisgruppa skal ha ein eller fleire lærarar (kontaktlærarar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen eller basisgruppa og dei elevane som er der, mellom anna kontakten med heimen.

§ 13-3a andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Fylkeskommunen der ein institusjon ligg, har rett til refusjon av utgifter til opplæringa frå fylkeskommunen der pasienten var busett på det tidspunktet pasienten vart innlagd. Refusjonsretten er avgrensa til å gjelde pasientar i institusjonar som tilbyr tverrfagleg, spesialisert behandling for rusmiddelavhengige og pasientar i institusjonar innanfor det psykiske helsevernet.

Departementet gir forskrifter om refusjon av utgifter til opplæring av pasientar frå andre fylkeskommunar.

Ny § 13-3d skal lyde:

§ 13-3d Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å sørge for foreldresamarbeid

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for samarbeid med foreldre, høvesvis i grunnskolen og i vidaregåande opplæring. Organiseringa av foreldresamarbeidet skal ta omsyn til lokale tilhøve. Departementet gir nærmare forskrifter.

§ 13-10 andre ledd skal lyde:

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot blir det gjort følgjande endringar:

§ 2-3 andre ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om krav til læreplanen, vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon. Departementet gir forskrift om aktivitetar i grunnskolen som ikkje er opplæring i fag. Departementet kan også gi forskrift om fritak frå opplæring i sidemålet for elevar i grunnskolen som får særleg språkopplæring, om godskrivning av tidlegare gjennomgått vidaregåande opplæring eller praksis, og om fritak for den praktiske delen av kompetansemåla i faget kroppsoving i den vidaregåande skolen.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 Organisering av elevane i klassar eller basisgrupper

I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal vareta deira behov for sosialt tilhør. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør. Klassane, basisgruppene og gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg.

Klassen eller basisgruppa skal ha ein eller fleire lærarar (kontaktlærarar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen eller basisgruppa og dei elevane som er der, mellom anna kontakten med heimen.

Ny § 3-4a skal lyde:

§ 3-4a Tilpassa opplæring og tidleg innsats

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven.

På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik og særleg er retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning.

§ 3-5 fjerde ledd skal lyde:

Heimkommunen eller heimfylket til eleven skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

Noverande fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 5-2 andre ledd ny bokstav k skal lyde:

k) *drøfte den årlege rapporten om tilstanden i skolen som er utarbeidd etter tredje ledd.*

§ 5-2 tredje ledd skal lyde:

Styret skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i gjeldande lover og forskrifter, og føresetnadene for godkjenninga blir oppfylte. Styret skal ha eit forsvarleg system for å følge opp resultatata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 7-2 tredje ledd. *Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i skolen knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø.*

§ 6-1 fjerde ledd skal lyde:

Dei særskilde skolane for funksjonshemma får likevel alle driftsutgifter dekte ved statstilskot etter ein normalsats per elev per skoleår. *Departementet kan gi forskrift om tilskotsordninga for dei særskilde skolane for funksjonshemma.*

§ 6-2 andre ledd skal lyde:

Skolar som får statstilskot etter § 6-1 fjerde ledd, kan i særskilde tilfelle få dispensasjon til å krevje inn skolepengar.

Noverande andre ledd blir tredje ledd.

Noverande tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

III

I I punkt 4 i lov 9. januar 2009 nr. 4 om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen) blir det gjort følgjande endring:

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal § 13-3c lyde:

§ 13-3c *Plikt for fylkeskommunen til å sørgje for rettleiing og kvalitetsutviklingstiltak*

Fylkeskommunen skal etter oppdrag frå departementet rettleie om og medverke til kvalitetsutviklingstiltak som m.a. kan gi god samanheng mellom grunnskole og vidaregåande opplæring. Departementet kan gi nærmare forskrifter om desse oppgåvene.

IV

Endringar i lov 9. januar 2009 nr. 4 om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen) trer i kraft straks. Elles tek lova til å gjelde på det tidspunkt Kongen fastset, og dei enkelte føresegnene kan setjast i verk til ulik tid.

Presidenten: Det blir votert over I § 1-3 og II ny § 3-4 a.

Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røyste imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen til I § 1-3 og II ny § 3-4 a blei vedteken med 66 mot 5 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 02.21.53)

Presidenten: Det blir votert over I § 2-3 tredje ledd og II § 2-3 andre ledd.

Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil røyste imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen til I § 2-3 tredje ledd og II § 2-3 andre ledd blei vedteken med 55 mot 20 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 02.22.23)

Presidenten: Det voteres over resten av I og II og over III og IV.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen til resten av I og II og over III og IV blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedteke.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Sak nr. 7 [02:22:36]

Referat

1. (134) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
 1. lov om endringer i folketrygdloven (utvidelse av fedrekvoten mv.) (Besl. O. nr. 84 (2008–2009))
 2. lov om endringer i diskrimineringsombudsloven, markedsføringsloven og barneombudsloven (Besl. O. nr. 85 (2008–2009))
 3. lov om endringar i yrkestransportlova og jernbaneloven (Besl. O. nr. 86 (2008–2009))
 4. lov om endringer i jernbaneloven, jernbaneanvarsloven og COTIF-loven (Besl. O. nr. 87 (2008–2009))
 5. lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpassing av annen lovgivning) (Besl. O. nr. 88 (2008–2009))
 6. lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (elektronisk kontroll ved kontaktforbud, saks-

- behandlingsreglene for besøksforbud mv.) (Besl. O. nr. 89 (2008–2009))
7. lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kjønnsbalanse i styrene i aksjeselskaper som er eid av kommuner) (Besl. O. nr. 90 (2008–2009))
 - og at lovvedtakene er sendt Kongen.
 2. (135) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) (Besl. O. nr. 81 (2008–2009))
 2. lov om endring i folketrygdloven (tidsbegrenset uførestønad) (Besl. O. nr. 82 (2008–2009))
 3. lov om endringer i bilansvarslova (obligatorisk forsikringsdekning av skadevolderens oppreisningsansvar) (Besl. O. nr. 80 (2008–2009))
 4. lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) (Besl. O. nr. 73 (2008–2009))
 - er sanksjonert under 5. juni 2009.
- Samr.: Nr. 1 og 2 blir lagde ved protokollen.
3. (136) Lov om endringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg (økning av stønadssatsene (Ot.prp. nr. 99 (2008–2009)))
 4. (137) Lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (Ot.prp. nr. 100 (2008–2009))
 - Samr.: Nr. 3 og 4 blir sende kommunal- og forvaltningskomiteen.
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdighandsama. Ber nokon om ordet i samsvar med forretningsordenens § 37 a før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 02.24.
